

Paul'ün Kutsadığı Tanrısal Bağ Olarak Gnostik Kutsal Evlilik

The Gnostic Holy Marriage as The Divine Tie was Blessed by Paul

Kürşat Haldun AKALIN¹

Öz

Tanrı İsa'nın başıdır, ruhsal seçilmişlerin başı İsa'dır, bedensel topluluk (kilise) olarak kadının başı da erkektir. Paul (Pavlus), tanrısal bağ hiyerarşisini şöylece açığa çıkartmaktadır: Tanrı, İsa, seçilmişler ve çağrılmışlar. Demiurgik ruhlu bedenseller, kutsal metinlere harfiyen bağlı kalırlar; cinsel arzularını tatmin etme deneyimi olarak, cinsel ilişkiyi tamamıyla tensel birleşmeler olarak görmektedirler. Cinsellik bedensellerin itibarlarını düşürdüğü için, cinsel ilişkiye girmek yerine zevkten uzak kalmayı denemek zorundadırlar. Ancak seçilmişler, ruhsal birleşme gizeminin sembolü olarak cinsel gücü anlamakta olduklarından; böylesine bir gizemi uygulamak için, tensel ilişkiye taban tabana zıt olan, tanrısal evliliğe katılmaktadırlar. Kutsal evlilikte erkekler seçilmişler ve kadınlar da çağrılmışlar olduğundan; demiurgik ruhlu her bedensel kadın olarak karakterize edilmiş, kadınların ruhsalların kendisine boyun eğmektedir. Kocalar ya da seçilmişler, kendi sevgilerini ifade etmek için suyla yıkanılırlar, yani vaftiz olurlar. Seçilmişler, bedensel karılarının temizlenmesi ve arınması için, demiurgik ruhlu eşlerinin uğruna, özel bir vaftizi vekâlet yoluyla yerine getirirler. Seçilmişlerin ulaştığı aynı kutsal isme kavuşmak için yerine getirilen vaftizle arınmaktadırlar. Suyla yıkanma tek kelimeyle bedenselleri tanrısal evliliğe hazırlayarak bütünlüğü ve mükemmelliği sağlayacaktır. Bu yolla, seçilmişler suyla yaptıkları banyoyla, demiurgik ruhluların bedenleriyle de ilgilenmektedirler. Bedenseller ve ruhsallar, kainatın benzer elbiselerini giymiş ruhlar olmasına rağmen, şimdi artık kurtarılmış ruhlarla birlik olmakta, kendilerine ruhundan ruh ve bir beden veren hilekar ve alt tanrı demiurge'yi terk etmektedirler. Zifaf odasının dışında kalanlar olarak bedenseller tek başına ruhsal-tanrısal ışık diyarına (pleromaya) giremeyecekleri gibi, seçilmişlerin kendisi de bedensel eşleriyle birleşmedikleri sürece de ruhsal pleromik aleme katılamayacaklardır. Bu nedenle Paul, tensel arzuları taşıyan şehvet evliliğine karşı çıkmaktadır. Tanrısallıkla bağlantılı olarak, ruhsallar alıcıdır ve böylece kadını yani bedenseli alırlar, evlenecek kız olarak kadın da kutsal kocasına kavuşur. Demiurgik ruhlularla bağlantılı olarak, açıkça, ruhsallar faal bir rol üstlenmekte, bu ilişkiye dayanarak, ruhsal olan erkek (adam, koca) haline gelmekte ve bedenseli eşi olarak alarak onu kadını

¹ Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, kursathaldun.akalin@yahoo.com

kılmaktadır. Paul, ruhsal erkekleri ve bedensel kadınları aslen aynı oluşun tarafı haline nasıl geldiğini tanımlayarak, bu nedenle kadının erkekten asla ayrılmaması gerektiğini öne sürmüştür.

Anahtar Kelimeler: Ruhsal evlilik, Tanrısal birleşme, Adem ile Havva

Abstract

The God is the head of Christ, so Christ is the head of the man that is pneumatic elect, and the man head of the woman as the psychic ecclesia. Paul reveals the hierarchy of divine relationship: God, Christ, the elect, the called. The psychics, being literalist, regard sexual intercourse in merely fleshly connections, as the experience of satisfaction to sexual desire. Their sexuality debases them, they should practice abstinence instead of intercourse. But the elect understand sexuality as a symbol of the mystery of the spiritual union: to practice this mystery is to participate in the divine marriage, it is very opposite of fleshly intercourse. In holy marriage the males are the elect and the females are the called, so the psychics characterized as woman, the women are to subject themselves to the pneumatics. The husbands or the elects to express their love through cleanse in a bath of water, that is baptism. Then the elect to cleanse and purify their psychic wives, a special proxy baptism they perform for the sake of the psychics. They purify the one for whom the baptism is performed so that he or she may receive the same divine name that the elect have received. This, then, is the bath of water in a word that prepares the psychic wife to consummate the divine marriage. In this way the elect bathe and care for the psychics as for their bodies. Psychics and pneumatics alike had worn souls as their garments in the cosmos, but now the whole company of the redeemed puts off their souls, leaving them with the demiurge who bestowed them, outside the bridechamber since nothing psychic can enter into the pleroma and the elect themselves can not enter into the pleroma except in conjunction with their psychic counterparts. For this reason Paul contrasts the marriage of carnal which involves fleshly desire. In relation to the divine, the pneumatic is receptive and therefore takes female namely psychics; the bride, the woman receiving her divine husband from above. In relation to the psychics, apparantly, the pneumatic takes the active role; in terms of this relationship, the pneumatic is male (the man, the husband) and the receptive psychic, in turn, is his female. Paul describes how the pneumatic males and the psychic females, originally part of the same being, and he asserts the woman had not separated from the man.

Keywords: Spiritual marriage, Divine unification, Adam and Eve

1.GİRİŞ

Özellikle Platon'un eserlerinde (İon 533; Pheadrus 254a, 265 vd) dile getirilen Yunan putperestliğinin temelini oluşturan ve tanrıyla bir olmayı açıklayan, her insanda gerçek tanrıdan mutlaka bir pay (ruh) olduğu veya her insanın tanrının ruhunu bedeninde taşıdığı dogması; putperestliğin diğer önermelerinden olan, tanrı ruhtur, tanrının ismi sürekli anılarak ve üstünlükleri (sıfatları) övülerek ruhu çağrıldığında zikredildiği yerde hazır bulunur, ruh olan tanrı her şeyi bilir ve görür gibisinden inançlara dayanak oluşturduğu gibi; tanrıya, sonsuz bilgiye ya da her şeyi kuşatan üstün akla, hayata, gerçeğe ve dolayısıyla kurtuluşa ulaşmanın yolunu da açıklamaktadır. Ruhsal ışık olan putperestlerin bu tek tanrısı ya da babası, tüm diğer yaratıcı-yargılayıcı alt tanrıların üstünde olduğu için yücelerin yücesidir; ruh olan bu gerçek tanrı, merhametli olduğu için diğer alt

adalet tanrıları gibi acımasız değildir, yolu sevgi olduğu için savaşçı değildir, insana sözünü dinletemeyen aciz bir alt tanrı olmadığı için kim olursa olsun hiçbir insanın öldürölmesini asla istememiş, adaletiyle ve azabıyla insanlara tehditler savurmamıştır. Her şeyi bilen ve her şeye de gücü yeten bu platonik tek tanrı tek bilgi ve yaşam kaynağı olduğu için; akıl ve bilginin yanı sıra gerçek ve yaşam, mutlak anlamda iyi olan bu tek tanrıyla özdeşleşmiştir. Gnostiklere göre bilgi ve gerçek olan bu tek tanrıya ulaşmak, sadece, kişinin kendi içindeki tanrı parçasına (ruhuna) yönelmesiyle olanaklı olacağı için; nefis terbiyesi yoluyla kişinin kendisini bilerek ya da tanrısal özünü (tanrının insan bedenine ektiği kutsal ruhunu) fark ederek içindeki bu tanrıyı (tanrı ruhunu) araması, onunla mistik bir evlilik yaparak gerçek tanrıyla bir ve bütün olması gerekir². Tanrı içinizde şeytan ise dışınızdadır diyen İsa'yı, tanrı olarak gören Paul de; 'İsa içinizde' (Koloselilere 1: 25-28), 'tanrı, oğlunu benim içinimde gösterdi' (Galatyalılar 1: 15) gibisinden sözleriyle, gerçek tanrının ya da İsa'nın babasının değil de, insan-tanrı olarak İsa'nın her insanın içinde olduğunu söyleyerek; her insan tanrının ruhunu bedeninde taşıtmaktadır ve tanrı ruhunun bedenden çıkmasıyla hayatı son bulup ölmektedir önermesiyle özetlenen temel putperest imanı İsa'ya uyarlamıřtır³.

² "Gnosis, dışarıdan tam olarak anlaşılamayacak içsel bir bilgidir. Gnostik ruhsallığın amacı, Gnosis ya da Hakikatin Bilgisidir. Gnostikler bir insanın üç tarafa sahip olduğunu düşünmüşler: beden, nefis ve ruh. İnisyeler, nefisten tamamıyla kurtulmayı öğrenirler. Kendini bilme şeklindeki Gnostik yol/Gnostik kendini bilme yolu, Tanrıya doğru bir yolculuk olarak düşünölebilir, çünkü ikisi de aynı anlama gelir. Kendilerini kişisel bir şekilde olmadan anlamaya başladıklarında, tanrıyı da kişisel olmayan bir şekilde anlamaya başlarlar. Gnosis'i fark ettiklerinde ise, sonunda kendilerinin Tanrının Gizeminden ayrılmaz olduğunu bilmeye başlarlar. Gizem'le içten bir sevgi, bağlılık ve arkadaşlılık ilişkimiz olmasına olanak sağlar. Kendi doğamızı kişisel olmayan koşullarda anlamaya başlarız ve bundan sonra artık tanrıyı büyük bir kişi olarak değil, Bir Olan, İyi Olan vs gibi kişisel olmayan koşullarda düşünürüz. Gnosis'i fark etmeye yaklaştıka, gitgide ikiliği aşarız ve Tanrıyla tüm ilişkiyi Birlik kaplar. Artık Tanrı ve dinine bağlı kişi yoktur, yalnızca kendine açık olan Tanrının Gizemi vardır. Yuhanna İncilinde (17: 22-23) İsa, misyonunun, kendisinin Tanrı ile Bir olması gibi, havarilerini de Tanrı ile Bir yapmak olduğunu, böylece her şeyin tamamen bir olacağını söyler. Gnosis, her şeyin Bir olduğunu bilmektir." (Freke ve Gandy, 2006: 14, 19, 84, 98-101)

³ "Pavlus'a göre, içteki Christ, bizim ortak özümüzdür. Pavlus, bizlerin Christ'in bedeninin parçaları olduğumuzu (1. Korintliler 12: 27; Efesliler 5: 30), çünkü gerçekte tek bir bilinç ve tek beden olduğunu açıklar (Efesliler 4: 4). Pavlus, İsa'ya, benim bilincim Sensin diye dua eder (1. Korintliler 2: 9). Dionysius, bizi, aşkın bilinci olan İsa ile Birlik (komünyon) yaşamaya teşvik eder. Pagan ve Hristiyan Gnostikler, hepimizdeki tek bilinci logos olarak adlandırılırlar. Yuhanna İncili (1: 9), İsa'yı dünyaya gelen herkesi aydınlatan hakiki ışık olan logos ile aynı görür. Hermes Trismegistus şöyle açıklar: İçinizdeki gören ve işiten şey, Rabbin logosudur; O, tanrı babanın bilincidir. Tanrının Gizemini bilmek için İsa tarafından sembolize edilen ortak kimliğimizi bilmemiz gerekir. İsa şöyle öğretir: Kimse babayı benim aracılığıyla olmadan ulaşamaz (Yuhanna 14: 6) cümlesi, Tanrının Gizemine giden yol oğlu logos aracılığıyla gelir. Christ'in ölümden dirilişi, içteki Christ'in uyanışını temsil eder. Gnosis'e ihtiyacımız var. Pavlus, önceden mevcut olan bir ilahiden şu alıntıyı yapar: 'Uyuyan kişi, uyan. Ölümden kalk ve Christ seni aydınlatacaktır (Efeslilere 5: 14). Hepimiz ölü Christ'leriz ve ölümden dirilerek hakiki kimliğimize dönme ihtiyacımız var. Bu Hristiyanlığın özüdür. Hristiyan inisiyasyonunun amacı, içimizde, Christ olarak asıl doğamızın bir farkındalığını uyandırmaktır. O zaman, Christ'in bedeninin bilinçli bir parçası oluruz. Pavlus şöyle yazar: sadece eğer tanrının bilinci içimizde bulunuyorsa pneumatic (ruhsal) düzeydeyiz demektir, Christ bilincine sahip olmayan kişiler Hristiyan değildir (Romalılara 8: 9-10); bir kimse Christ ile birleştiği zaman, yeni bir dünya olur, eski düzen yok olmuştur, yeni düzen çoktan başlamıştır. İnisyeler, pagan gizemlerine inisiye olurken şöyle diyorlardı: Ben derinliklerden parıldayan bir yıldızım. Hakikatin İncili adlı Hristiyan eser de aynı şekilde şunu öğretir: Kalbinden geleni şöyle, çünkü senin içinde yaşayan kaybolmayan yıldızdır. Problemimiz, bizlerin, parçayla uğraşırken bütünden kopmuş olmamızdır. İlk Hristiyanların kılık değiştirmiş şeytanı ortaya çıkarmaları, can çekişen Yahudi literalizmini eleştirmelerinin bir parçası olarak Yehova'yı küstah Demiurgos şeklinde tasvir ettikleri zaman olmuştur." (Freke ve Gandy, 2006: 104, 107, 143, 224, 241)

"Epictetus şunu öğretir: Siz tanrıdan ayrılmış bir parçasınız, içinizde ondan bir parça var. Osiris-Dionysus yaşayan tüm şeylerde bilinç olarak var olan tanrının zekâsının yani evrensel daemon'u temsil eder. Bir Gnostik deyişler koleksiyonunda, İsa, kendinizi suda ya da bir aynada gördüğünüz gibi Beni de kendi içinizde göreceksiniz diye açıklar. Bu sır, Gnostisizmin ve pagan gizemlerinin ebedi mistisizmidir, yani, her birimizin içinde evrenin tek ruhunun, logosun, evrensel daemonun, tanrının zekâsının olduğudur. Pavlus şöyle yazar: sır budur, Christ sizin içinizde (Koloselilere 1: 25). (Freke ve Gandy, 2005: 166, 168, 222)

"Gnosis, aynı zamanda bir kişinin kendisini kurtarma sürecidir. Gnosis içteki adamın kurtuluğu manevi varlığın saflaştırılması ve aynı zamanda bütünün bilgisidir. Bilgi sahibi olan, nereden geldiğini ve nereye gittiğini bilir. Ölü topraktan gelen bütün yaratıklar, ölümden otoritesi altına olacaklardır. Ancak kalplerinde sonsuz tanrının bilgisini yansıtanlar, yok olmayacaklardır." (Giovanni, 2005: 98, 192)

Tıpkı, kendisini bilerek ve nefsini terbiye ederek kişinin içindeki tanrıyı bulunca, bilgiye ve gerçeğe olduğu kadar bedende hapis olmuş ruhun özgürlüğüne kavuşacağı iddiasındaki platonist gnostiklerin, tanrıyı damat ve inisiyelerini de gelin olarak gören görüşlerine uygun olarak; Paul de, her insanın içindeki tanrı olarak İsa'yı kilise ve cemaatinin nikahlı kocası kılmış (Romalılara 7: 4-6; 2. Korintliler 11: 2), İsa'ya tapan her inançlının da birer uysal gelin olarak tanrıyla (İsa'yla) bir olacağını (Romalılara 7: 4) ve tanrının ışığını yansıttığını (2. Korintliler 3: 18) belirtmiştir. Kişinin kendisini bilmesini veya içindeki tanrıyı bulmasını sağlayan ışığın, doğrudan tanrıyı dolayısıyla tanrısal özü yansıttığı içeriğindeki temel putperest dogma; ışıpta yürüyenler, ışığın oğulları, ışığa tanıklık edenler, her insanı aydınlatan gerçek ışık, dünyanın ışığıdır, rab'de ışıksınız, Mesih üzerinize ışık saçacak, ışığa iman etmek, ışığın silahlarını kuşanmak, ışık ile karanlığın birlikteliği olamaz, rablerin rabbi tanrı yaklaşamaz ışıpta yaşar, tanrıda karanlık yoktur, gölgesi olmayan ışıklar babası tanrı ışığına çağırır, tanrı ışıktır vs. gibi ifadelerle Yeni Ahit'in ilgi odağı haline gelmiştir. Hristiyanlıktaki baba ya da platonik gerçek tek tanrının kendisi, yaklaşılabilir ışık sahasında yaşadığı için; tüm insanları kurtarmak maksadıyla ışık olarak dünyaya tek oğlu İsa'yı göndermiş, İsa'ya iman edip tapanları da ışığın oğulları haline getirerek tanrısalıştırmıştır. *“Tüm bilgelik ve anlayışla üzerimize yağdırdığı kendi lütfunun zenginliği sayesinde, Mesih'in kanının aracılığıyla Mesih'te kurtuluşa, suçlarımızın bağışına sahibiz. Tanrı, Mesih'te edindiği iyi amaç uyarınca bize kendi isteğinin sırrını açıkladı. Zaman dolunca gerçekleştireceği bu tasarıya göre, yerdeki ve gökteki tüm varlıkları Mesih'te birleştirecek. Her şeyi kendi isteği doğrultusunda düzenleyen Tanrı'nın amacına göre önceden belirlenip Mesih'te seçildik.”* (Efeslilere 1: 7-11) ifadesiyle Paul, sevgi yoluyla tanrıda (İsa'da) bir olunmasını tanrının gizli planı olarak açıklamaktadır. Paul'e göre, gizli planının bir gereği olarak, tanrı, kurtarıcı olarak dünyaya gönderdiği İsa'nın sevgi yolunu çarmıhtan geçirerek, İsa'ya iman edip tapan herkesi İsa gibi bedenini öldürmeye çağırmıştır.

1.1. Yahve Yasasına Bağlanan Evli Bedenseller ve İsa'ya Tapan Ruhsal Bakirler

Paul'ün açığa çıkardığı bu gizli tanrı tasarısı, İsa ile bir olunmasını, dünyevi heveslerin ve bedensel arzuların sona erdirilmesini sağlayacak, beden ve bedendeki şeytani ruhun (nefsin) öldürülmesi koşuluna dayanmaktadır. Tıpkı stoikler gibi dünyasal servete ve saltanata olduğu kadar fakirliğe ve kıtlığa da kayıtsız kalan, hastalık ve acı gibi bedenle ilgili hiç bir konuya ilgi duymayan hatta sağlıklı yaşamı bile önemsiz bulan gnostikler; temelde, nefsi ölü kılmak zorunluluğuna iman etmişlerdir. Zira, *‘tanrı hem mideyi hem de yemeği ortadan kaldıracaktır’* (1. Korintliler 6: 13) diyen Paul'e göre; platonik/gnostik içeriğiyle, eğer nefis öldürülürse veya beden ölü kılınırsa, tanrı benzerleri tarafından yaratılmış bedensel-maddesel sahanın dışına çıkılabilir ve doğrudan ruhsalların arasına katılarak beden rab'be (İsa'ya) sunulabilir. Nefsi öldürerek bedensel istek ile gereksinimlerine olduğu kadar hastalık ve acılarına da kayıtsız kalabilen tüm ruhsalların doğrudan rab'be (İsa'ya) ait olduklarını belirten Paul; *‘rab'bi dirilten Tanrı, kendi kudretiyle bizi de diriltecek’* (1. Korintliler 6: 14) ifadesiyle, bütün bedenlerin gerçek tanrı tarafından diriltileceği uyarısında bulunmuştur. Bedeni öldürün içinizdeki tanrının ruhunu serbest bırakın öğüdünden sonra, Paul, şimdi de, *“bedenlerinizin Mesih'in üyeleri olduğunu bilmiyor musunuz, Mesih'in üyelerini alıp bir fahişenin üyeleri mi yapayım, asla, fahişeyle birleşenin onunla tek bir beden olduğunu bilmiyor musunuz, ikisi tek bir beden olacaklar deniyor”* (1. Korintliler 6: 15-16) ifadesiyle, öldürülen bedeni İsa'ya ait kıldığı yetmiyormuş gibi İsa'nın bedeninin uzvu kılmıştır. Paul'ün, etten kemikten yaşayan ve İsa'nın ruhunu içine alan tüm bedenlerin İsa'nın üyeleri haline geleceği sözü, Platon'un *“Bu toplumun birer parçası olan sizler, birbirinizin kardeşisiniz. Sizi yaratan Tanrı, aranızdan önder olarak yarattığı insanların mayasına altın katmıştır. Mayası altından olan insanlar, bunun için baş tacı olurlar.*

Tanrı, yardımcı olarak yarattığı insanların mayasına gümüş, çiftçiler ve öbür işçilerin mayasına da demir ve tunç katmıştır. Aramızda hamur birliği olduğuna göre, sizden doğan çocuklar da herhalde size benzeyecektir. Ama arada bir altından gümüş, gümüşten de altın doğduğu olabilir. Kendi çocukları tunçla ya da demirle katışık doğmuşlarsa, hiç acımayıp, hamurlarına uygun işlere koyacak onları, çiftçi ya da işçi yapacak. Çiftçi ve işçi çocukları arasında mayaları altın ve gümüşle katışık doğanlar olursa, onları gözetecek, kimini önderliğe kimini bekçiliğe yükseltecek.” (Platon, 2006; 107) sözlerinin İsa'ya uyarlanması olduğu için platonik/gnostik kökenlidir.

İsa'ya iman edip tapan kişilere ait tek tek tüm bedenleri tek beden haline dönüştürerek İsa'nın bedeni olarak gören Paul; bu sözleriyle, bedeni öldürüp cinsel ilişkiden koparak ruhsal hale gelen bedenden yaratılmış olan seçilmişlerin bedenleri kendilerine ait değildir, İsa'nın ruhunu alarak kutsallaşan bedenleri tanrıya ait olduğu için kendileri için ölüdür, ruhsal (kutsal seçilmiş) olan her kişi bedenini kendisi için ölü bilmelidir vs., içeriğindeki görüşlere neden olmuştur. Gnostikler de, Paul'ün bu sözlerini kendi inançlarına uyarlamışlar; ruhsal olarak yaratılmış seçilmişlerin, gerçek tanrının ruhunu taşımaları nedeniyle, bedeni aşağılamışlar, cinsel teması olduğu kadar evlilik hayatını da bütünüyle ret etmişlerdir. Diğer taraftan, 'Rab'le birleşen kişi, O'nunla tek bir ruh olur' (1. Korintliler 6: 17) ifadesiyle, tanrısal ya da bedensel birleşmenin her ikisinin de temel ruhsal birleşme olduğu vurgusuyla Paul; İsa'yla birleşme olarak gördüğü İsa'nın ruhunu almayı cinsel ilişki sırasında gerçekleşen bedensel birleşmeyle bir tutmuş, hatta daha da ileri giderek cinsel temas ile tanrısal birleşme arasından birinin seçilmesini şart koşmuştur. İmanlı bir İsa tapanın, İsa'nın ruhani gelini olarak algılanması, gnostisizmin olduğu kadar Hıristiyanlığın da, paganist inisiye geleneğini özümseyip devam ettirdiğini ve İsa'ya uyarladığını göstermektedir⁴. Paul'ün, İsa'ya iman edip taparak ruhunu bedenine alan bir kişi, cinsel ilişkiye girerek temasa geçen iki bedenin birleşmesi gibi, İsa ile birleşip bütünleştiği anda tek ruh olur benzetmesi; yine, gizem dolu putperest imanın İsa'ya uyarlanmasından başka bir anlamı taşımamaktadır. Aslında, burada yine aynı konuyla karşılaşmaktadır, daima yinelediğimiz gibi putperestliğin kökeni veya temeli ruhçuluktur, puta tapma sırasında tanrıya daha doğrusu putun içindeki tanrısal ruhla birleşmek arzusuyla girişilen cinsel ilişki (fuhuş) de bir ibadettir. Cinsel ilişki yoluyla bedensel birleşmek ya da bedeni öldürüp tanrıya taparak tanrısal ruhla birleşmek arasında bir seçim yapmaya zorlayan Paul, fuhşa ve boşanıp başkasıyla evlenme yoluyla düşülen zinaya şiddetle karşı çıkmış olsa dahi, binlerce yıldan beri putperestlerin fuhuş yoluyla tanrının ruhuyla birleşme tutkusunu ahlaki kılarak devralmış ve dolayısıyla devam ettirmiştir. Gnostikler ise, tanrısal ruhla birleşme

⁴ “Pagan gizemlerindeki önemli mitsel bir motif, tanrı-insan ile tanrıça arasındaki kutsal evlilikti; bu, karşıtların mistik birleşmesini sembolize ediyordu. Girit'te insanlar, tanrıça Demeter ile tanrı-insan İasion'un evliliklerini kutlardı. Gizem inisiyasyonlarında, inisiye, genellikle Osiris-Dionysus'un gelini olarak tasvir edilirdi. İnisiyasyonlar, pagan mabetlerinde bulunmuş olan özel gelin odalarında gerçekleştirilirdi. Bu kişiler, inisiyasyonlarının ardından gelinler olarak selamlanırdı. Gelin, enkarne benliği ya da eidolon'u; Osiris-Dionysus ise enkarne olmamış benliği ya da Daemon'u temsil ediyordu. Kutsal evlilik, inisiyenin bu karşıt taraflarını ritüel olarak birleştiriyordu. Epiphanius şöyle der: Bazıları bir gelin odası hazırlar ve inisiye olanlar için kullanılan bazı sözcüklerin eşliğinde mistik bir ayin gerçekleştirir ve bunun ruhsal evlilik olduğunu iddia ederler. Kutsal evlilik, Gnostisizmin amacı olan mistik birliğin bir sembolüdür. Thomas İncilinde İsa, havarilerine şunu öğretir: İkiyi bir haline getirdiğimiz, dışı iç ve yukarıyı aşağısı yaptığımız ve erkek ile dişi aynı şey haline getirdiğimiz, böylece erkek erkek olmadığı ya da dişi dişi olmadığı zaman krallığa gireceksiniz. Bazı Gnostik gruplar, kutsal evliliği, kendi inisiyasyon bir parçası olarak törensel bir şekilde kutluyordular. Gnostik şair Valentinus'un taraftarlarının, kutsal evlilik ayinini melekler ile bir nikah odasında gerçekleştirdikleri söylenir. İnisiye olanların giysilerini çıkarmaları ve hepsinin Bakire Ruh tarafından hamile bırakılan gelinler haline gelmeleri gerektiğini öğretmişlerdir. Philip İncili, inisiyasyon sürecinin, mistik birliğin gelin odasında doruk noktasına ulaştığını açıklar, çünkü gelin odası kutsalın kutsalıdır. Kurtuluş gelin odasında gerçekleşir. İsa hikâyesinde, çökmüş durumda olan Sophia (insan ruhu) İsa'nın (Daemon) fahişlikten kurtardığı Magdalalı Meryem figürü ile temsil edilir. Gnostik bilge Heracleon'a göre, bu kutsal evlilik motifi de İsa hikâyesinde Cana'daki evlilik ziyafeti olarak görünür. Burada İsa, kendisinden önceki Dionysus gibi, suyu sarhoşluk veren şaraba dönüştürür. Heracleon, bu mucizenin salt insani olan şeyi tanrısal olana dönüştüren tanrısal evliliği sembolize ettiğini söyler. Bu motif ayrıca Matthew İncilindeki bir pasajda da görülür; burada İsa, gökyüzü krallığına ulaşmanın 'güvey' ile buluşmaya giden genç kızın durumu gibi olacağını açıklar (Matta 5: 1-13). Thomas İncilinde İsa, inisiyasyonun mistik birlik olan bu son safhasını deneyimlemek için, her inisiyenin, gelin odasına tek başına girmesi gerektiğini söyler: Bir çok kişi kapıda duruyor, ama gelin odasına tek başına olan kişi girecektir.” (Freke ve Gandy, 2005: 164-166)

dışında kalan nikahlı ya da nikahsız bütün bedensel birleşmeleri zina olarak gördükleri için, zifaf odası dışında birleşen Adem ile Havva'yı bile zina hükmü altında görmüşlerdir. “İlk önce zina geldi, sonra cinayet. Ve o zinayla baba oldu, çünkü o yılanın çocuğuydu. Sonra o katil oldu ve kardeşini öldürdü. Aslında karşı cinsler arasındaki her türlü cinsel ilişki zinadır. Kötü ruhun formları, erkek ve dişiden oluşur. Erkekler, bir dişî formunda yerleşmiş ruhlarla birleşenlerdir; fakat dişiler, erkek formundakilerle karışanlardır. Kutsal ruha sahip olsalardı, hiçbir kirli ruh onları bölemezdi. Zifaf odasının çocuğu; ışık, ateş ve sudan oluşur.” (Mercan, 2007; 27)

Tanrı benzerleri tarafından yaratılan ve demonik güçlere ait kılınan bedenın öldürülerek önce mayasız hamur haline getirilmesini isteyen Paul, sonra da, “*bedeninizin Tanrı'dan aldığınız ve içinde olan Kutsal Ruh'un tapınağı olduğunu bilmiyor musunuz, siz kendinize ait değilsiniz, bir bedel karşılığı satın alındınız, bunun için Tanrı'yı bedeninizde yüceltin*” (1. Korintliler 6: 19) ifadesiyle, İsa'ya iman edip taparak ruhunun alınması yoluyla bedeni İsa'ya ait kılmayı arzulamıştır. İster bedensel temasla gerçekleşen cinsel birleşme isterse de ruhun bedene girmesi yoluyla sağlanan tanrısal birleşme halinde olsun, her ikisinde de kişinin bedeni ruha maruz kaldığı için, Paul, “*cinsel ahlaksızlıktan kaçın, insanın işlediği tüm diğer günahlar bedenın dışındadır, ama cinsel ahlaksızlıkta bulunan kendi bedenine karşı günah işler*” (1. Korintliler 6: 18) ifadesiyle fuhşa şiddetle karşı çıkmıştır. Fuhuş ya da evlilik yoluyla olan cinsel birleşmede beden, temas edip birleştiği bir başka bedene ait kılınarak, aynı zamanda, ruhsal birleşmeye yol açtığı için, tanrının ruhunun bu bedene girmesine ya da bu bedenın tanrıya ait kılınmasına engel olacağı düşüncesiyle Paul; zina yapan Semiriyeli kadını ruhsal seçilmişliğin önkoşulunu (mayasız hamur) sağlamış kabul etmiştir. Kendileri için bedenlerini ölü kılarak ruhsal konuma ulaşan seçilmiş bu kişilerin, öldürdükleri tüm bedenleri İsa'ya ait kılan Paul; Platonik bir uyarlamayla, ruhsal seçilmişlerin bu ölü bedenlerini İsa'da bir araya getirerek bedensel bir İsa yaratmıştır.

Yasalardan ve demiurgik güçlerden tam anlamıyla kopup kurtuluncaya kadar, diğer bir ifadeyle de mayasız hamur haline gelinceye kadar, fuhuştan korunmak için Paul; “*erkeğin evlenmemesi iyidir, ama cinsel ahlaksızlıkların yaygınlığından ötürü her erkeğin bir karısı, her kadının bir kocası olsun, erkek karısına kadın da kocasına hakkını versin*” (1. Korintliler 7: 2-3) demiştir. Her ne kadar ‘*erkeğin kadına dokunmaması iyidir*’ (1. Korintliler 7: 1) sözüyle evlilik içindeki karı-koca cinsel ilişkisini dahi, bedeni İsa'ya ait kılmak ya da İsa'nın ruhunu içine almada bir engel olarak görmüşse de Paul; fuhuş, tıpkı putperestlerin algıladığı şekliyle düşünmüş, tanrının ruhuyla birleşme emeli açısından değerlendirmiştir. Paul'e göre, fuhuş yapan bir kimse, her ne kadar kutsal yasadın kendisini sıyrıp mayasız hamur haline gelmişse de; aynı zamanda da, bedenini bir başka tanrıya ya da demiurgik güce (şeytana) ait kılmakta, bedenine karşı işlediği bu günah yüzünden bedenini şeytana teslim etmekte ya da şeytanın ruhunu içine almaktadır. Bedeni İsa yerine şeytana ait kılmaktansa ya da bedene İsa'nın yerine şeytanın ruhunu almaktansa, bedensellikten henüz kurtulamamış bu çağrılmışların yasaya bağımlı kalmasında yarar gören Paul; gnostik yasa karşıtlığından ani bir ‘U’ dönüşü yapmış, (1. Korintliler 7: 2-3) ifadesiyle, yasanın cinsel ahlak konusundaki hükümlerine kesin olarak uymalarını şart koşturmuştur.

Bedensellikten ruhsallığa geçemeyen ya da çağrılmışlıktan seçilmiş haline gelemeyen, gnostik içeriğiyle bedeniyle ve ruhuyla tanrı benzerlerinin yarattığı olarak kaldığı ve İsa'nın da tanrılığını kabul ettiği halde İsa'nın ruhunu içine alamayan bütün bedensellere kutsal yasaya (ya da Yahve'nin gözde nebisi Musa ile bildirdiği ve diğer peygamberleri aracılığıyla da açıkladığı buyruklara) uyun öğüdünü veren Paul; İsa'ya ruhsal olarak taparak ve bedenlerine İsa'nın ruhunu alarak kendileri ruhsal-kutsal seviyeye ulaşanlar için ise, erkeğin kadına dokunmaması iyidir ilkesini hatırlatmaktadır. İsa'nın ruhunu içine alarak ruhsal ve içindeki bu ruhla tanrının

tapınağı haline gelerek de kutsal bir konuma gelen bu seçilmiş insanların evlilik içinde dahi olsa cinsel ilişkidenden bütünüyle koparak yasayı terk etmeleri gerektiğinde ısrar eden Paul; evlilik bağıyla veya fuhuş yoluyla girilen cinsel ilişkiyi, ruhsallar için adeta bir görmüştür. Yasaya bağlananlar için İsa'nın '*fahişeler sizden önce göklerin egemenliğine girecekler*' (Matta 21: 31) sözü, ile, beşi nikahlı biri nikahsız olarak altı adamla birlikte olan Semiriyeli kadının yasa dışına çıkmasını ruhsal hale gelmesinin ön şartı ya da ilk adımı olarak kabul edilmesi arasında, tam bir uyum ve tamamlama bulunmaktadır. Paul'ün gnostik mantığına göre, ruhsal-kutsal hale gelmenin ilk koşulu, yasayı ret etmek ve yasanın dışına çıkmaksa; ikinci koşulu da, nefsi/bedeni öldürmek dolayısıyla evlilik bağıyla veya fuhuş yoluyla girilen cinsel ilişkidenden tam anlamıyla koparak, bedeni fidiye olarak tanrıya vermek ya da İsa'ya ait kılmaktır. Cinsel ilişki yoluyla bedeni ait kıldığından, Paul, '*fahişeyle birleşen onunla tek bir beden olur, Rab'le birleşen kişi, O'nunla tek bir ruh olur.*' (1. Korintliler 6: 16) sözüyle fuhşa karşı çıkmış, '*erkeğin evlenmemesi iyidir, şehvetle yanmaktansa evlenmek daha iyidir, ikisi tek bir beden olacaklar deniyor, kadının bedeni kendine değil kocasına aittir, aynı şekilde erkeğin bedeni kendine değil karısına aittir, kadın kocasından ayrılmasın ayrılırsa ya kocasız kalsın ya da kocasıyla barışsın, erkek de karısını boşamasın*' (1. Korintliler 7: 8) diyerek boşanmaya karşı çıkmış ve boşandıktan sonra başkasıyla evlenmeyi zina olarak görmüş, '*bedeninizin, Tanrı'dan aldığımız ve içinde olan Kutsal Ruh'un tapınağı olduğunu bilmiyor musunuz; siz kendinize ait değilsiniz; bir bedel karşılığı satın alındınız, bunun için Tanrı'yı bedeninizde yüceltin*' (1. Korintliler 6: 19) diyerek de cinsel ilişkidenden kopardığı ruhsalları tanrıya birleşmeye ya da mistik anlamda evliliğe çağırmıştır.

Tanrıya kavuşma aşkıyla kişinin kendi içinde çıktığı bu ruhani yolculuğun en son aşaması, artık Tanrıya Bir olunacağı dönemin başlangıcını da ilan eden, mistik evlilik ya da ruhani zıfaf odası coşkusudur. Zıfaf odasında Tanrıya Bir olan kişiyi kutsal ya da tanrı kılacak olan bu mistik evlilik⁵ yoluyla gerçek tanrıya kendini bilerek ya da içindeki tanrısalığa yönelerek ulaşmayı isteyen gnostikler hatta judaistler gibi, Paul de, sevgi yoluyla erişilecek İsa'yla mistik evliliğe girilmesini ve tanrıya birleşerek bir olunmasını istemektedir. Evlilik bağını bedeni eşe ait kılmak olarak algılayan ve fuhuşu da fahişeyle tek beden olmak olarak gören Paul, bir başkasına ait olan bedene tanrının ruhunun (İsa'nın) inmeyeceği yargısıyla; bedenseller için yasaya uymayı getirerek fuhuşu ve zina olarak gördüğü boşanmayı şiddetle yasaklarken, ruhsallar için de evlenmeye yani bedeni eşe ait kılmaya kesinlikle karşı çıkmakta ve ret etmektedir. Diğer bir deyişle, cinsel ilişkiyi iki beden birleşmesi ya da daha doğrusu bir olması olarak gören Paul, bir başka beden ile birleşmiş bir beden asla İsa'ya

⁵ "Kendini bilme şeklindeki gnostik yol, gnostik kendini bilme yolu, tanrıya doğru bir yolculuk olarak düşünülebilir, çünkü ikisi de aynı anlama gelir. Arı felsefe, tanrının gnosisine erişmek için sürekli tefekkür aracılığıyla ruhsal çabalamadır. Gnosis, her şeyin Bir olduğunu bilmektir. Gnosis ihtiyacımız var. Gnostikler, ölümlü insanlar olarak görünmemize rağmen, aslında ölümsüz tanrılar olduğumuzu ya da Yahudi eşanlamlısını kullanarak tanrısal melekler olduğumuzu öğretmişlerdir. Yuhanna İncilinde, İsa, sizler tanrılarınsınız (Yuhanna 10: 31-36) diyerek, Yahudi kutsal yazılarını (Mezurlar 82: 6) aktarır. Tanrılar ölümlü insanlardır ve insanlar ölümsüz tanrılardır. Matta İncilinde İsa havarilerine şunu öğretir: 'Sizler, kozmosun ışıklarısınız.' Hristiyan inisiyasyonunun amacı, içimizde, Christ olarak asıl doğamızın farkındalığını uyandırmaktır. Pavlus, İsa'yı kocamız yapmamızı vurgular. Yeni Ahit'te bu, İsa'nın haç üzerinde öldüğü an Kudüs Tapınağının örtüsünün yırtılmasıyla sembolize edilir. Örtü, gelin odasını (pleroma) temsil eden kutsalların kutsalı olan tapınağın içindeki gizli mukaddes yeri örtüyordu. İsa öldüğünde, Tapınağın örtüsü yırtılır. Kızlık zarı yırtılır. İki bir haline gelir. Mistik evlilik tamamlanmıştır. Tapınak'taki kutsalların kutsalı ile gelin odası arasında bağ kuran bu seksüel betimleme bir hristiyan yeniliği değildi. Yahudi Talmud'a ait bir gelenek şunu ifade eder: 'İsrail, hacca gitme adetinde olduğu sıralarda, rahipler, tapınak ile kutsalların kutsalı arasındaki örtüyü yukarı doğru kaldırıp, birbirine dolanmış iki meleği göstererek şöyle derlerdi: Sizin tanrıya sevginiz, erkek ve dişinin aşkı gibidir. Bilgi sözcüğünün İbranicesi, aynı zamanda cinsel birleşme anlamına gelen daath'dır. Gnosis, gerçekten bilgidir. O, bir haline gelen ikinin bir olmasıdır. İsa, Kana'daki bir evlilik töreninde mucizevi bir şekilde suyu şaraba döndürür. Hristiyan gnostiklere göre, bu, mistik evliliği temsil eder. Suyun şaraba dönüşmesi, ruhsal dönüşümün esrik sarhoşluğunu temsil eden arkaik bir semboldür. Yeni Ahit'te, İsa kendisinden ve diğerleri İsa'dan sürekli damat diye bahseder. Yuhanna İncilinin hemen başında, vaftizci Yahya, İsa'ya damat diye hitap eder. İsa, mistik evlilik motifine kralın masalında da değinir." (Freke-Gandy, 2006; 99, 209)

ait olamayacağı yargısıyla, İsa'nın ruhunun bedene girebilmesi için ruhsallara cinsel ilişkiyi daha doğrusu bedensel teması kesinlikle yasaklamıştır. Bedeni ya tanrıya ya da insana veya demonik ruhlara ait kılma aykırılığındaki Paul'un bu sözleri, gnostikler tarafından, Yuhanna İncilinde (2: 1-11) sözü edilen Kana'daki evlilik töreninde suyu şaraba çeviren İsa'nın karı-koca arasında girilen cinsel ilişki yoluyla gerçekleşen bedensel birleşmenin (su) yerine bedeni tanrıya (İsa'ya) ait kılarak tanrıyla birleşmeye (şarap) dönüştüğü içeriğinde yorumlanmıştır. Suyun şaraba dönüşmesinin bir sembol olduğu, bedensel birleşme yerine tanrının ruhunu içine alarak tanrıyla birleşmenin kurtuluşu getireceği inancındaki gnostikler; bedeni kendisi için öldürüp tanrıya fidyeye vererek gnosis (bilgiye = gerçeğe = tanrıya = kurtuluşa) erişebilmesi için, böyle bir kutsal evliliğin olmasını şart koşmuşlardır. İnsanla evlenmeyi İsa'ya tapmada engel haline getiren Paul gibi gnostikler de, bedeni bakir olarak tanrıya sunma gayretinde olmuşlar; bu birleşme tutkusuyla veya ilahi aşkla, tanrıyla zıfaf odasına girmenin yollarını araştırmışlardır. Zıfaf odasına sadece seçilmişler ya da ruhsallar girebilmekte, tanrısal ruhla birleşerek, bedenlerinde Demiurge'nin ruhunu taşıyanları kurtarmak gayesini taşımaktadır. *"Bu dünyada köle, hür insana hizmet eder. Tanrının Krallığında, özgür insan kölelere hizmet edecek. Zıfaf odasının çocukları, evlilik çocuklarına hizmet edecek."* (Mercan, 2007; 33)

Tanrı ruhunun (hiç cinsel ilişkide bulunmamış) bakir bedenlere girdiğini ve birleşerek bedeni kutsal kıldığını öngören Paulist ruhsal tapınma tarzını onaylayan Philip İncilindeki *"Yaratan açıkça yaratır. Fakat baba olan çocukları gizlice yapar. Damatlar ve gelinler zıfaf odasına aittir. Bir kadının bir kadın tarafından hamile bırakıldığı ne zaman görülmüş? Meryem, hiçbir güç tarafından kirletilmemiş bir bakiredir. Aslında birisi gizemi ortaya çıkarmalı. Her şeyin Babası bakireyle birleşti ve o gün bir ateş parladı. O büyük zıfaf odasında göründü. Bu yüzden o belli günde insan vücuduna büründü."* (Mercan, 2007; 24) ifadeleri, gnostiklerin; tanrının ruhunu bedene alma olarak gördükleri tanrıyla birleşmeyi kutsal evlilik olarak gördüklerinin, tanrı ruhunu içlerine aldıkları ortamı veya cezve halini zıfaf odası olarak algıladıklarının bir delilidir. Ruh olan tanrıyla ruhta birleşmeyi arzulayan Paul; günümüz İncillerde sözü edilen İsa'nın güveyliği rolünün, tıpkı sevgilisiyle bedensel olarak cinsel ilişkiye girmek isteyen genç bir damat heyecanıyla, kendine iman edip tapan dolayısıyla da ruhunu bedenine almaya hazır halde olan kimselere ruhunu vereceği içeriğiyle yorumlanmasına neden olmuştur. Tıpkı, tanrının ruhunu bedene almayı gizemli evlilik olarak algılayan bütün gnostikler gibi Paul de, bedeni tanrısal tapınağa dönüştürecek olan İsa'yla bütünleşmeyi şart koşmaktadır. Paul'un kadına hiç dokunmayın buyruğunun etkisiyle, bedensel arzular içinde kalarak girilen evliliği dahi bedensel kirlenme olarak gören gnostikler; cinsel temasla kirlenen her beden de demonik ruhların sığınağı ve kötülüklerin aleti olacağını ileri sürmüşlerdir. Tek eşlilik temelinde kurulan meşru evlilik bağı dahi, beden tanrıya fidyeye olarak verilmesine fiili engel haline getiren Paul gibi, gnostikler de, evliliği tamamıyla sembolik ve alegorik olarak görmüş olduklarından, evliliği ruhsal ya da bedensel olmak üzere iki zıt kutba ayırmışlardır. Bedensel evliliğin maddesel hazırlığı olduğu gibi, tanrıyla girilecek ruhsal evliliğin elbisesi⁶ ya da ön koşulu da nefsi öldürmek, yani ruhani arınmışlık ya da beden arzu ile dünyevi kaygılardan kopup kurtulmaktır.

İnsanın insanla yaptığı bedensel evliliği beden kirlenmesi olarak gören gnostikler; erkek ya da kadın olsun insanın tanrıyla yaptığı evliliği kutsal görmüşler, tanrısal kutsal evlilik bağı içinde olanların bedensel

⁶ "İsa ayrıca, mistik evlilik motifine, oğlunun evlilik düğününe misafirler davet eden bir kralın masalında da değinir. Bazı misafirler gelmez ya da kralın hizmetçilerine kötü davranır. Bu yüzden kral iyi kötü herkesi davet eder. Ancak misafirlerden biri, bir düğün giysisi giymemiştir ve dışarıya karanlığın içine atılır, burada dışların takırdadığını duyar (Matta 22: 1-14). Bu mesel, pek çok kişinin gnostik yol ile alay edip onun temsilcilerini reddedecek olmasına rağmen, hepimizin mistik evliliğe (gnosisin gerçekleşmesini temsil eder) katılmaya davetli olduğumuzu öğretir. Ama uygun bir şekilde hazırlanmış olduğumuzdan emin olmalıyız. Aksi takdirde düğün giysisi olmayan misafir gibi, cehennem karanlığına atılırız." (Freke-Gandy, 2006; 134)

temasını da tıpkı eşler arasında ihanet gibi algılayarak Paul'un ruhsallar için verdiği 'erkek kadına dokunmasın' buyruğuna katılmışlardır. Kesin bir bilgiye rastlamadığımız için kendi şahsi yorumumuzla diyebiliriz ki, gnostikler, cinsiyet ayrımını bedenlere özgü gördükleri ve ruhu kadın-erkek diye cins olarak ayırmadıkları için, tanrının ruhunu içine alarak gerçekleşen kutsal evlilikte kadın-erkek ayrımını da yapmamışlardır. Bedensel evliliği ruhsallar için ret ederek veya uygun görmeyerek hristiyan ilahiyatçılar, insan ruhunda kadın-erkek ayrımı yapmaksızın bütün çağrılmışlar için kutsal evlilik konusunda ısrarlı olmuşlar; Adem'den Havva'nın yaratılması örneğini göstererek, tıpkı Paul gibi evlilikteki cinsel birleşmeyle tek beden olduğu varsayımıyla, bedenden yaratılmışların boşanmalarına karşı çıkmışlardır. Diğer taraftan, Paul'un ruhsal-bedensel ya da seçilmiş-çağrılmış ayrımı, hristiyan ilahiyatçılar arasında da evliliğin bu kritere göre irdelenmesine yol açmıştır. Başlangıçta her ikisi de bedensel-çağrılmış iken, kadın ya da erkek eşlerden birinin ruhsal-seçilmiş konumuna sıçrama yapması durumunda sonuç nasıl olacaktır diye düşünen hristiyan babaları, Adem ile Havva örneğinden ve Yahve yasasından ustalıkla yararlanan Paul'un yazılarından ilham almışlardır. Böylece, eşlerden ruhani kocayı da bedensel kadını da bedensel olarak bir gören hristiyan ilahiyatçılar, eşlerin birbirinden ruhsal-bedensel olarak farklı olmasını da Adem ile Havva'nın birbirinden farklı olması gibi algılamışlardır. Diğer taraftan Philip İncilindeki, "*Havva Adem ile birlikteyken ölüm yoktu. O ondan ayrıldığı zaman ölüm geldi. Eğer kadın erkekten ayrılmamışsa, onunla birlikte ölmemelidir. Ayrılışı ölümün başlangıcıdır. Bu yüzden İsa başlangıçtan beri varolan ayrılığı tamir etmeye geldi ve ikisini birleştirmeye ve bu ayrılık yüzünden ölenlere hayat vermeye ve onları birleştirmeye geldi. Aslında zıfaf odasında birleşenler hiç ayrılmayacaklar. Bu yüzden Havva Adem'den ayrıldı, çünkü onunla zıfaf odasında birleşmemişti. Evliliğin gizemi büyüktür! Çünkü onsuz dünya var olamaz. Mükemmel gebelik ve doğum, bir öpücükle olur. Bu yüzden birbirimizi öperiz. Eşi Magdalalı Meryem'dir. Onu bütün müritlerinden daha çok sever ve onu ağzından öperdi. Müritleri onu neden bizden daha çok seviyorsun? Kurtarıcı şöyle cevapladı, neden sizleri de onun gibi sevmeyeyim?"* (Mercan, 2007; 33) ifadeleriyle de, gnostikler, tanrısal ruhla zıfaf odasında gerçekleşen birleşmenin kutsallığı ve sonsuzluğu kadar öpüşmenin gerekliliğini de savunmuşlardır.

Paul'un, "*erkek karısına kadın da kocasına hakkını versin, kadının bedeni kendine değil kocasına aittir, aynı şekilde erkeğin bedeni kendine değil karısına aittir*" (1. Korintliler 7: 3) ifadesiyle sembolik hale getirilen evlilik, yine, ruhsallar-bedenseller zıtlığındaki insan ayrımına göre incelenmiştir. Zina ya da fuhuş yoluyla kendini fahişeye ait kılmaktansa, bedenseller için Yahve'nin yasaya bağlı kalmayı ve evlilik içi cinsel ilişkiyi tavsiye eden Paul, "*iki tarafın onayıyla ve geçici bir süre için kendinizi duaya vermekten başka bir nedenle birbirinizi reddetmeyin, sonra yine birleşin ki şeytan kendinizi denetleyemediğinizden dolayı sizi ayartmasın*" (1. Korintliler 7: 5) öğüdüyle onları bedensel zinadan/fuhuştan korumak isterken; önceden evlenip de sonradan ruhsallığa sıçrama aşamasında olan, dolayısıyla çağrılmışlık ile seçilmişlik arasında kalanlara ise, "*erkeğin evlenmemesi iyidir*" (1. Korintliler 7: 1) buyruğuyla onları ruhsal zinadan korumak istemektedir. Evlilik bağı altında da olsa cinsel birleşmeyi en basitinden dua yoluyla dahi olsa tanrıyla kurulacak bağ karşısında ciddi bir engel olarak gören Paul, bu sözleriyle, tanrının ruhunu içine alarak tanrıyla birleşmek gayesiyle yapılan dua aşamasında/döneminde dahi eşlerin cinsel ilişkisine kesinlikle karşı çıkmıştır. Evlilik bağı altında girilen cinsel ilişkinin ruhsal zina olarak yerilmesine neden olan Paul, hristiyan ilahiyatçıların karı-koca arasındaki cinsel ilişkinin de, yalnızca, eşlerin zinaya ya da fuhşa kapılmaları endişesini taşımaları koşulunda uygun görmelerine neden olmuştur. Kendisini bedensel-günahkarlıktan ruhsal-seçilmişliğe sıçrama yapmış biri olarak tanıttığı için Paul, "*bütün insanların benim gibi olmalarını dilerdim, ama kiminin şöyle kiminin böyle, herkesin Tanrı'dan*

payına düşen bir ruhsal armağanı vardır' (1. Korintliler 7: 7) ifadesiyle, yasaya uyan bedensellerin dahi ruhsal armağanlarının olacağını müjdeleyerek, rab olarak Yahve'ye tapmaya karşı olsa da bedensellerin yasasına bağlanmalarını istemiştir. Oysa gerçek tanrıya yönelmenin veya içteki tanrıya kavuşmanın ön koşulu, bedensellerin yasasından çıkmak veya özgür olmaktır⁷.

Yahve yerine rab olarak İsa'ya şart koştuğu halde, Yahve'nin cinsel birleşenler tek beden olur sözüne kapılarak Paul; henüz bedensellikten kurtulup ruhsallığa geçememiş bütün bedensellere boşanma ve boşandıktan sonra başkasıyla evlenme yasağını getirmiştir. Beden İsa'ya değil de karı ya da kocaya bir kere ait olunca, tıpkı tanrıyla ruhsal birleşmeyle bir olunması gibi bedeni ölünceye kadar eşe ait kılan Paul; *"evli olanlara ise şunu buyuruyorum daha doğrusu Rab buyuruyor kadın kocasından ayrılmasın, ayrılırsa ya kocasız kalsın ya da kocasıyla barışsın, erkek de karısını boşamasın"* (1. Korintliler 7: 10) boşanıp başkasıyla evlenmeyi, eski eşe ait olan bedeni başkasına sunma olarak görerek zina/fuhuş olarak adlandırmıştır. Tıpkı tanrının ruhunu içine alarak tanrıyla tek ruh olan ruhsalların kutsal evliliği⁸ gibi, babanın bu ruhsal yasasını bedenleştirerek çarpıtmış olan Yahve'nin yasasına bağladığı bedensellerin de cinsel birleşmeyle artık tek beden olduklarını öne süren Paul; tanrıyla birleşen ve tek ruh olan nasıl tanrıdan artık ayrılamazsa, cinsel ilişki yoluyla bedenleri birleşenler de artık birbirine ait kılındığı ve ayrılamayacakları muhakemesiyle, boşanmaya ve boşandıktan sonra başkasıyla evlenmeye şiddetle karşı çıkmıştır. Kutsal evlilikle tanrıyla birleşen kişi nasıl tanrıyla sonsuza kadar tek ruh olmuşsa, Yahve yasasıyla evlilikteki cinsel ilişkiyle tek beden haline gelen eşlerin bedenlerini birbirlerine ait kılan Paul de; *"rab değil ben şöyle diyorum: eğer bir kardeşin karısı iman etmemişse ama kendisiyle yaşamaya razıysa kocası onu boşamasın, bir kadının kocası iman etmemişse ama kendisiyle yaşamaya razıysa karısı onu boşamasın"* (1. Korintliler 7: 12) ifadesiyle, yetersiz gördüğü tanrıya ilavelerde bulunmuştur. Bedensel-çağrılmışlar arasından ve imansız eşle evlilikten doğacak çocuğu ruhsal adayı gören Paul; *"ey kadın kocanı kurtarıp kurtaramayacağını nereden biliyorsun, ey erkek, karını kurtarıp kurtaramayacağını nereden biliyorsun"* (1. Korintliler 7: 16) ifadesiyle; eşlerden ruhsal olanı, bedensel halde bulunan eşini korumakla ve kurtarılmaya aracı kılınmakla yükümlü kılmıştır.

⁷ "Gnosis sahip olanların tüm eylemleri, doğru eylemlerdir. Gnosis sahip olmayanların eylemleri ise, bir yasaya uysa bile, yanlış eylemlerdir. Gnostikler için iyi olmak, yazılı bir ahlak yasasına uymakla değil, doğal iyiliğimizi örten benlikçilikten arınmakla ilgilidir. Benliğe bağlılık, her birimizdeki kötülüklerin sürekli kaynağıdır. Kötülüğün kaynağı benlikçiliktir. Gnosis yoluyla, çeşitlilikten arınır ve birlik görüşünü deneyimleriz. Gnosisi fark etmiş olanlar, kaynağı ve hedefi bilirler. Onlar, içinde yaşadıkları uyumsuzluktan uyanarak kendilerini özgürleştirmişler ve yeniden kendileri olmuşlardır. Gnosisi fark edişimiz derinleştikçe, artık ceza korkusu nedeniyle kötü olandan kaçınmayız ya da iyi olanı vaat edilen ödül umuduyla yapmayız, ama sevgiyi sonuna kadar kendiliğinden yaşayarak iyi olanı ifade ederiz; çünkü Birliğin farkında olan birinin tüm varlıklar için mutlak sevgiyi ifade etmesi kaçınılmazdır. Pavlus, Christ ile özdeşleşmiş olduğumuz zaman, eski yolun yani yasa yolunun tersine, Tanrı'ya yeni bir yol olan ruhun yolunda hizmet etmek için yasadan muaf olduğumuzu açıklar." (Freke-Gandy, 2006; 224)

⁸ "Gnostisizmi karakterize eden, doğrudan ve öznel olan bilgiydi. Gnosis, ruhu özgürleştirmek içindir. Bilgiye sahip olan kişi, yukarıdadır. Onu çağırın, onunla konuşan, ona hitap eden kişi ona doğru yükselmek durumundadır. Bu tarz bir bilgiye sahip olan, nereden geldiğini ve nereye gideceğini bilir. Yalnızca tanrıyla bütünleşmiş bir yaşam süren kişi gnostik olabilir. Gnostiklere göre tanrı sürekli olarak insanları ile konuşmaktadır, tanrının söyleyecekleri hiç bir zaman dört resmi İncil ya da diğer İncillerle sınırlanamaz. İdeal bir gnostik, gerçekte İsa'nın takipçisi değildir; o, günden güne tanrısallaşan insandır. Günün birinde kendisi de bir İsa haline gelecektir. İsa, yalnızca mucizeler yaratan bir kişi ve ölümün üstesinden gelen bir şifacı değildir, o aynı zamanda ruhlara rehberlik eden bir öğretmendir. Tinsel olgunluğa İsa'nın yardımıyla değil, insanın kendi çabasıyla ulaşabilir. İsa, içinizdeki erdemleri sakınmadan ortaya koyunuz, sizi koruyacak olan ortaya koyduğunuz değerlerdir. Bu, Philip İncilinde geçen, gnosis sahip olan bundan böyle Hıristiyan değildir, o artık İsa'nın ta kendisidir, sözünün bir temsili gibidir. Gnostikler dünyayı sefil bir hapisaneye benzetseler de, her insana tanrının sonsuz nurundan bir pay verdiğine inandıkları için, gnosisi kazanmak tanrısal ışığı içselleştirmek anlamına gelir. Gnosisi ulaşmak, her zaman için, özgül ve kişisel bir yoldan gerçekleşir. Mistikler ruhun tanrı ile bütünleşmesini, tanrısal evlilik sözüyle ifade etmişlerdir. Birleşim odası sözü, bu kapsamda düşünülmelidir. Birleşim odası, ölü odasında yapılan toplu dua töreni olarak da düşünülebilir. Gnostiklere göre, ölüme yaklaşan kişi yavaş yavaş maddi dünyanın tanrısı Demiurge'nin pençelerinden kurtularak Pleroma'ya yaklaşır, dolayısıyla gerçek Tanrı ile bütünleşmiş olur. Bazı Gnostikler, tüm ruhlara Pleroma'ya ulaştığında, yaratılmış dünyanın sonunun geleceğine inanmaktadırlar." (Martin, 2010: 16, 23, 34, 49, 50, 51, 78, 113, 136)

Doğacak çocuğu, tek beden olmak (ya da boşanmamak veya boşandığı halde bir başkasıyla evlenmeyerek) direnciyle kutsal kılmış olan Paul; çağrılmış bedenseller için 'rabbin (İsa'nın) kendisi için belirlediği duruma uygun biçimde' (1. Korintliler 7: 17) ve seçilmiş ruhsallar için ise 'tanrıdan aldığı çağrıya' (1. Korintliler 7: 17) göre yaşamasını şart koşturmuştur. Gnostik içeriğiyle, tanrı benzerleri tarafından yaratılmış olduğu halde tamamının tanrı tarafından çağrıldığını ancak bu çağrılmış bedensellerin yalnızca çok küçük bir kısmının nefislerini/bedenlerini öldürüp fide olarak İsa'ya sunarak ruhsal-seçilmiş konumuna ulaştığını vurgulayan Paul; 'dünyanın hali geçicidir' (1. Korintliler 7: 31) ifadesiyle, bedensellere direnme gücü ve ruhsallara da kalma azmi aşılamak istemiştir. Bu dünyayı gelip geçici bir oyalanma yeri olarak gören bütün gnostikler gibi Paul de, dünyanın sunduğu zenginlikleri ve yaşanılan farklılık ile sıkıntıları gelip geçici görmüştür. Bedensel ile ruhsallar arasındaki farklılıkları (erkek-kadın, hür-köle, sünnetli-sünnetsiz ayrımı içinde olsa dahi) yine de sembolik ifadelerle betimleyen Paul; gnostik bir algıyla, bütün bu farklılıkları tanrı benzerlerinin yarattığı maddi dünyanın kendisinin çıkardığını, tanrının gözünde bütün bedenden yaratılmış insanların bir olduğunu ve İsa ile bir olarak sonsuz yaşama kavuşmaları gerektiğini öne sürmüştür. Tanrıyla ruhsal olarak birleşme ideali, asırlar öncesinden beri pagan gizemlerinin ilgi odağını oluşturmaktaydı. Antik pagan gizemlerinde⁹ önemli bir yer tutan ve inisiyenin tanrı ile birleşerek bir olmasını sağlayan bu kutsal-tanrısal-ruhsal evlilik; kim olursa olsun her inisiyeyi tanrının gelini olmaya, gelin odasında tanrıyla birleşmeye, bir olmaya çağırılmaktadır. Gnostikler de, ayinlerle dıştan veya bedensel olarak tanrıya yönelmek¹⁰ yerine, içten ve doğrudan ruhsal olarak tanrıyla bir olmayı ve ruhsal evlilikle tanrıyla bütünleşmeyi esas almışlardır.

1.1.1. Kendisini Tanrıya Kurban Sunan Ruhsalların İsa'yla Girdiği Kutsal Evliliği

Ruhsalların/kutsalların kendisini tanrıya kurban olarak sunmalarının ezoterik içeriğinde, aydınlanmanın gizemli olarak kendisini hissettiren tanrısal evliliğin büyük gizliliği bulunmaktadır. Bedenlerini ve nefislerini öldürerek kurban sunusu olarak tanrıya sunan ruhsallarda/kutsallardan söz ederken Paul'un 'tanrının sevdiği çocukları' nitelemesini kullanması; yasal evlilik sınırlarında karı-koca arasında gerçekleşen cinsel ilişkiyi dahi zina olarak gören bazı gnostiklerin, kadın ile erkek arasındaki evliliği tanrısal evliliğin önünde tek engel olarak görerek şiddetle ret etmelerine neden olmuştur. Paul'un, "aranızda hiç bir cinsel ahlaksızlık, pislik ya da açgözlülük anılmasın bile; kutsallara yaraşmaz bu; aranızda açık saçıklık, budalaca konuşmalar, bayağı şakalar da olmasın; bunlar size yakışmaz, bunun yerine şükredin; şunu kesinlikle bilin ki, hiç bir ahlaksızın, pislige düşkün olanın ya da putperest demek olan açgözlü kişinin, Mesih'in ve Tanrı'nın Egemenliğinde mirası yoktur" (Efeslilere 5: 3) ifadesiyle, ruhsallığa geçişin önünde engel olarak gördüğü yalan, boş söz, müstehcenlik, açgözlülük, kendini düşünme vs., gibi hallerle bedenselleri hedef aldığını ve seçilmişleri de uyardığını belirten

⁹ "Hieros Gamos ya da Kutsal Evlilik veya zıfak olarak bilinen Atinalılara özgü festival, gelin Hera ile damat Zeus'un evliliklerine adanmıştır. Hieros Gamos festivaliyle kutsal evliliğin ilk kutlanması M.Ö.440-430 yıllarında olmuştur." (Blundell ve Williamson, 2005: 16)

"Zeus ile Hera'nın evliliği, Yunan dünyasının pek çok kent-devletlerinde kutsal evlilik (Hieros Gamos) olarak görülmüştür. Zeus-Hera evliliği, Yunanistan'da insanların birbiriyle evlenmelerinin ve aile kurmalarının ilk örneği olmuş; bu kutsal evliliğin törensel yasallığı, Yunanistan'da evliliği güvence altına almıştır." (Tom ve Becking ve Horst, 1999: 402)

¹⁰ "Gnostisizmle ana akım Hıristiyanlık arasındaki temel fark, gnostisizmin insanı selamete ulaştıracak şeyin inançtan ziyade gnosis olduğunu savunmasıdır. Katolik Kilisesi inancın dışında ayinlere katılmış olma şartını koşar, yine Protestanlık da iyi işler yapmış olmanın üzerinde durur. Gnostikler ise bunların hiç birine itibar etmezler, onlar için önemli olan, kişinin ruhunda ve yüreğinde ne yattığıdır. Gnostiklerin son derece ironik biçimde ana akım kiliselere çok yakın olan ritüelleri izlediklerini ortaya çıkarmıştır. Örneğin Philip İncili, vaftiz, kutsal su ayini, aşai rabbani ayini (ekmek-şarap ayini), itfa ve birleşim odası olmak üzere belli başlı beş ibadet olduğunu öne sürmektedir. Bu ibadetlerdeki amaç, Roma Katolikliğinde olduğu gibi yerleşik kutsalların kutsiyetini düzenli aralıklarla yapılan ibadetlerle canlı tutmak değildi elbette. Bundan ziyade amaçlanan tanrısal özle ilişkilenerken bütünsel bir dönüşüm yaşamaktır. Aslında vaftiz, kişinin önceki yaşamını bırakarak Pleroma'ya doğru olan uzun yolculuğa çıkışını temsil eden bir ritüeldir. Kişiyi en yüksek alem olan Pleroma'ya bağlayan kutsal yağın kullanıldığı bu ayinin anlamı, çıktığı uzun ve meşakkatli yolculukta Gnostige destek olmaktır. Ayin sırasında kutsal ruhla bağlantı kurulur." (Martin, 2010: 35, 77, 19)

bazı gnostikler; Paul'un zinadan sembolik olarak söz ettiğini, her cinsel ilişkinin bedensel zevkle uyarıldığı ve doyumla sonuçlandığı için, bedensel evliliğin tanrısal evliliğe engel olduğunu öne sürmüşlerdir. Tamahkar davranarak kendini düşünen ya da kişisel menfaatleri doğrultusunda davranan herkesin, Paul'un bu sözlerinin (Efeslilere 5: 3) yorumunda, babaya tapılmadığını baba diye Demiurge'nin suretlerinden birine tapıldığını öne süren bazı gnostikler; yasal evlilik sınırlarında dahi olsa cinsel ilişki yerine, aş-a-i rabbani ayininde karşılaşılan tanrı (erkek) ile kurulacak ruhsal evliliği öne çıkartmışlardır.

Bedensel ilişki üzerine kurulan kadın-erkek evliliği yerine, kurtarıcı İsa'nın kutsal güveyliği altında gerçekleşen ruhani evliliğin aş-a-i rabbani ayiniyle başlayacağına iman etmiş bazı gnostikler; şehvete nasıl karşı çıkmışlarsa evliliğin de o derecede aleyhinde olmuşlar, her temasla tatmin edilen cinsel arzunun daha diri olarak yeniden uyanacağı uyarısında bulunarak yasal evlilik içi karı-koca arasında olsa dahi her cinsel ilişkiyle itibar kaybına uğrayacakları duygusuna kapılmışlardır. Evliliği tanrı krallığına girişte tek engel olduğunu ima eden Paul'un yazdıklarının etkisiyle, evlilik içi olsun zina ya da fuhuş halinde gerçekleşsin, her cinsel ilişkiyi beden bir gizemi olarak görmeye başlayan hristiyanlar da; belki de platonist felsefenin tesiriyle, bedensel olan her şeyi kötü olarak görmeye, bedensel zevk-tatmin halini meşru kılan evliliği kurtarıcının (İsa'nın) güveyliği karşısına çıkarmaya, ruhsal evliliğe engel olarak görmeye başlamakla tamamı bir ölçüde gnostikleşmiştir. İsa'nın damatlığı altında, yani bedensel ilişki yerine ruhsal bağ yoluyla kurulan kutsal evlilikte, kadını erkek ya da bedensel ruhsal yapmayı bildirilen İsa ile izdivaç yaparak göksel krallığına girmeyi arzulayan gnostikler; ile, feodalitede vasalın senyöre ettiği sadakat yeminine benzer bir antla bakir kalarak kendini tanrıya adanmış olan hristiyanlar, böylece birbirine çok yakınlaşmış olmaktadır. Platonist felsefenin hristiyanlığa uyarlanmasından başka bir anlamı taşımayan ve dolayısıyla da asla orijinal olmayan Paul'un, *"et ve kan tanrı egemenliğini miras alamaz, çürüyen çürümezliği miras alamaz, açgözlü kişinin tanrının egemenliğinde mirası yoktur"* (1. Korintliler 15: 50, Efesliler 5: 5) gibisinden sözlerinin de tesiriyle; hristiyanlar ve gnostikler, evliliğe ve gelip geçici olarak görerek aşağıladıkları dünya hayatına, paraya ve kazanca, hatta sağlıklı olmaya ve bedeni düşünmeye karşı olumsuz bir tutum geliştirmişlerdir. Özellikle de, *"hiç kimse sizi boş sözlerle aldatmasın, bu şeylerden ötürü Tanrı'nın gazabı söz dinlemeyenlerin üzerine gelir, onun için böyleleriyle oturup kalkmayın"* (Efeslilere 5: 6) ifadesiyle bedensellere seslenen Paul, çağrılmışların (kilise cemaatinin) bedensellerden ayrılmalarını ve bedenselliğe tutsak eden davranışlardan da sakınmalarını istemiştir. Boş laflara kanarak söz dinlemez bir eğilim içine giren her bedenselin karanlığın çocuğu haline gelmesini ve tanrının öfkesini üzerine belirten Paul; *"bir zamanlar karanlıktınız ama şimdi Rab'de ışıksınız, ışığın çocukları olarak yaşayın; çünkü ışığın meyvesi her tür iyilik, doğruluk ve gerçekte görülür; rabbi neyin hoşnut ettiğini ayırt edin"* (Efeslilere 5: 8) ifadesiyle, gnostik mitolojiye göre Pleromik ışık diyarından¹¹ çıkıp gelmiş İsa'yı ışık kaynağı veya ışığın kendisi olarak tanıtırken, İsa'nın ruhunu içine alanı ışık saçan olarak İsa'ya iman edip tapanı ise ışıktaki yürüyen olarak görmüştür.

Paul'un dogmasında, içindeki İsa'nın ruhuyla ruhsallar/kutsallar birer ışık huzmesi haline gelirken, bedensel çağrılmışlar (kilise cemaati) da ışık altında ve ışığa doğru karanlık diyarda yürüyen kişiler olarak algılanmıştır. Gnostikizmde ışık doğrudan tanrısal-ruhsal diyarı oluşturmuş olduğundan, ışığın doğrudan tanrıdan

¹¹ "Gerçek tanrı, etrafımızdaki her şeyin kendisinden türemiş olduğu bir kök-evren yaratmıştır. Her türeyişte Tanrıdan bir adım daha uzaklaşılır. Pleroma'da yaşayan ezelden beri var olan bu tanrı, kendini açığa vurmamış ve henüz bozulmamış bir tanrıdır. Maddi dünya, Pleroma'nın bulanık ve eksik bir yansımasıdır. Bu, görünüşler dünyasındaki her şeyin idealar dünyasındaki nesnelere silik bir yansıması olduğunu öne süren Platon'u çağırıştırılmaktadır. Maddi dünyanın Pleroma'nın ikinci ve basit bir kopyası olduğunu iddia eden Valentinus, yine aynı biçimde, göksel/yüce İsa ve onun dünyevi kopyası olmak üzere iki İsa olduğunu iddia eder. Tanrıyı, yaratılmış olan şeylerde örneğin maddi dünyada aramaktan vazgeçmelisin. Her şeyi kendinde ihtiva eden o varlığı daha yakından tanımaya çalış, onu kendi öz varlığında ara, kendine şöyle seslenebilirsin: Ey tanım, aklım, zihnim, ruhum." (Martin, 2010: 58, 65, 67)

ve tanrısal varlıklardan geldiği, ışığın karanlıktan ayrı ve zıt olduğu vs., içeriğindeki görüşler öne sürülmüştür. Nitekim, “*imansızlarla aynı boyunduruğa girmeyin; çünkü doğrulukla fesadın ne ortaklığı, ışıkla karanlığın ne beraberliği olabilir*” (2. Korintliler 6: 14) ifadesiyle, Paul de; Platon'un ide diyarıyla felsefi temellere dayanan Pleroma ışık diyarının tanrısallığını-ruhsallığını ima etmiş bulunmaktadır. Tanrının tek oğlu olarak İsa'yı da ışık saçan bir kaynak olarak (Efeslilere 5: 14) Paul; ‘*uyan ey uyuyan*’ nitelemesiyle seslendiği bedenseller, gnostikizmde uyumak ruhtan (yani İsa'nın ruhundan) habersiz kalma halini sembolize ettiği için, yine gnostik bir imada bulunmuştur. Böylece, İsa'nın ruhunu henüz alamamış her bedenseli ve çağrılmışı öle olarak gören Paul; ‘*ölümden diril*’ ifadesiyle, İsa'nın ruhunu almayı dirilmek, yaşama dönmek, ışıktta yürümek vs., gibi algılamıştır. Tıpkı varlık diyarını, en yukarıdaki tanrısal-ruhsal ışık sahası, altında bütün kainatı içiyle dışını saran uçsuz bucaksız demonik karanlık alan, içindeki canlılarıyla maddesel kainat olmak üzere üç sahaya ayıran, platonist felsefeyi oluşturan ve dayanan putperest ideolojide olduğu gibi, Paul de; ışığı (yani babayı ve İsa'yı) maddesel/bedensel kainat sahasının dışında algılamış, tanrısal-ruhsal varlıklar aracılığıyla ışığın dünyaya geldiği saplantısını yazılarında yansıtmıştır. Henüz daha karanlıkta olan bedenselleri İsa'nın ışığına çağırarak, İsa'ya iman edip tapan çağrılmışları da “*fırsatı değerlendirin, çünkü yaşadığımız günler kötüdür, bunun için akılsız olmayın rabbın isteğinin ne olduğunu anlayın*” (Efeslilere 5: 16) ifadesiyle uyaran Paul, ışık kaynağı İsa'dan korkmalarını ve birbirlerine bağlı kalmalarını (Efesliler 5: 21) öğütlemiştir. İsa'nın ruhunu alarak İsa'nın bedenini oluşturan ruhsalları “*Mesih bedeninin kurtarıcısı olarak inanlılar topluluğunun başı olduğu gibi, erkek de kadının başıdır; imanlılar topluluğu Mesih'e bağımlı olduğu gibi, kadınlar da her durumda kocalarına bağımlı olsunlar*” (Efesliler 5: 23) ifadesiyle yücelten Paul; bedensellikten ruhsallığa ve ruhsallıktan da kutsallığa geçişin yolunu bir cümleyle özetlemiştir, bu da bağımlı kalmaktır.

Tıpkı gnostikler gibi evliliği ruhsallığın karşısına çıkarmış olan Paul, karı-koca ilişkileriyle ilgili olarak verdiği bu öğütleri, yine alegorik bir üslupta yazmıştır. İnsanlar arasındaki evliliği bedensel zevk ve tatmin tarzı¹² olarak gören gnostiklerden pek farksız bir şekilde ruhsallığın karşısına çıkartarak Paul'ün, “*kocalar da karılarını kendi bedenleri gibi sevmelidir, karısını seven kendini sever*” (Efeslilere 5: 28) ifadesi; bedenseller açısından karı-koca ilişkisini kapsarken, ruhsallar/kutsallar için İsa-kilise ya da İsa-ruhsallar bağını yansıtmaktadır. Aristoteles felsefesinin, üsttekilerin alttakilere kesin hakimiyetine ve alttakilerin üsttekilere de mutlak itaat ile teslimiyetine dayanan, ay üstü-ay altı kuramını hristiyanlığa uyarlayan Paul'ün varlık tasarımı; baba-İsa-kutsallar/ruhsallar hiyerarşisi yapılanmış olduğundan, “*Mesih'e duyduğunuz saygıdan ötürü birbirinize bağımlı olun*” (Efeslilere 5: 21) ifadesiyle, tüm bedenseller ruhsallara itaatle ve kiliseye de teslimiyetle yükümlü kılınmıştır. Aristoteles'in varlık zinciri kuramı, zaten kadını erkeğe, köleyi efendisine, tebaayı krala vs., itaatle yükümlü kılmasına yol açtığı gibi, Paulist hristiyanlıkta da kadın kocasına (Efesliler 5: 22) boyun eğdirilmiş, güçsüzler (yani bedensel çağrılmışlar) güçlülere (seçilmişlere = ruhsallara/kutsallara) bağımlı kılınmıştır. Ancak gnostik benzetme sanatını maharetle yazılarına uyarlamış olan Paul, kadın ile bedensel çağrılmışları (yani kilise cemaatini) ve erkek ile de ruhsalları kast etmiştir. Diğer bir deyişle, Paul'ün gnostik terminolojisinde erkek seçilmişleri, kadın ise çağrılmışları kapsamaktadır. Böylesine bir gnostik simgeselleştirme altında, paulist dogmada, baba tüm yetkilerini oğul İsa'ya devretmiştir, oğul İsa seçilmişlerden

¹² “Her tür bedensel süreç ve bedensel zevk, düşmanlık ve dirençle karşılanmaktadır. Beden, içinde ilahi nuru saklayan kilitli bir kaptan başka bir şey değildir. Ruh, göğe tanrıların katına yükselirken, beden ve maddi varoluş tarafından tutsak alınmış bir varlıktır. Dünyayı bir sürgün, bir hapishane olarak gören gnostikler, onu ilahi dramının oynandığı bir sahne olarak da görürler.(Martın, 2010: 91, 123, 49)

(yani ruhsallardan/kutsallardan) oluşan İsa bedeninin başıdır, alttaki kilise cemaatine ise sadece seçilmişlerden-İsa bedeninden-kiliseden korkmak kalmıştır.

Gnostik simgeselleştirmeyle ‘biz’ tanıtımıyla seçilmişlere sır veren fakat çağrılmışlara da ‘siz’ diyen Paul, “*Mesih bedeninin kurtarıcısı olarak inanlılar topluluğunun başı olduğu gibi, erkek de kadının başıdır, inanlılar topluluğu Mesih'e bağımlı olduğu gibi kadınlar da her durumda kocalarına bağımlı olsunlar, ey kocalar Mesih inanlılar topluluğunu nasıl sevip onun uğruna kendini feda ettiyse siz de karılarınızı öyle sevin, çünkü biz O'nun bedeninin üyeleriyiz, bu sır büyüktür ve ben bunu Mesih ve inanlılar topluluğuyla ilgili olarak söylüyorum*” (Efesliler 5: 23) ifadesiyle, hem bedensellere ve hem de ruhsallara seslenmiştir. Paul’ün, baba-İsa-ruhsallar (seçilmişler/kilise) hiyerarşik yapısı içinde, “*Mesih, inanlılar topluluğunu suyla yıkayıp Tanrısal sözle temizleyerek kutsal kılmak için kendini feda etti; öyle ki, inanlılar topluluğunu, üzerinde leke, buruşukluk ya da buna benzer bir şey bulunmadan, görkemli bir biçimde kutsal ve kusursuz olarak kendine sunabilsin*” (Efesliler 5: 26) ifadesiyle, tanrı sözle kiliseyi (kadını) yıkamış ve vaftizle de arınmasını kusursuz olmasını sağlamıştır. Platonik/gnostik felsefenin bir gereği olarak tanrı benzerlerinin yarattığı olan bedenden nefret etmesine rağmen, İsa’yı erkek kiliseyi de karısı olarak sembolize eden Paul; “*kocalar da karılarını kendi bedenleri gibi sevmelidir, karısını seven kendini sever*” (Efeslilere 5: 28) ifadesiyle, İsa ile kilise arasındaki sevgi bağına ima etmiştir. Diğer bir deyişle, (Efesliler 5: 28) ifadesiyle, Paul’ün, etten kemikten Demiurge yarattığı ve nefis ile benlik dolu bedenleri kast etmediği, ruhsallardan oluşan doğrudan İsa’nın bedenini (seçilmişleri = kiliseyi) ima ettiği, bir gerçektir. Ruhsalların oluşturduğu İsa’nın bedeninden bir anda bedensellerin cinsel birleşme koşullarına geçiş yapan Paul, “*bunun için adam annesini babasını bırakacak, karısına bağlanacak ve ikisi tek bir beden olacaklar*” (Efesliler 5: 31) ifadeyle Tevrat’a dalış yaparak bedensellere boşanma yaşantısını getirdikten sonra; tıpkı gnostikler gibi, bedensel evliliğin karşısına çıkardığı ruhsal evliliği de arınmaya ya da ruhani vaftize dayandırmaktadır.

Gnostik simgeselleştirme altında Paul’ün yazdıkları dikkatle okunacak olursa, (Efeslilere 5: 26) ifadesiyle İsa çarmıha çıkıp acı içinde kalarak kendi bedeni kiliseye karşı sevgisini ruhani vaftizle¹³ ya da kutsal sözle göstermiş, böylece kilisenin yanılmaz ve kirlenmez bir hale gelmesini sağlamıştır. Benzeri şekilde,

¹³ “Dünya, kötülüğün tipik örneği gibi görünür. Dünya insanın doğal yaratılışına yabancı olduğu için, insan onun kötü olduğunu itiraf etmeli ve cennetteki evine dönebilmek için dünyadan kaçmalıdır. İnsanlar Gnosis’e sahip olmalı, gerçek tabiatları içinde yeniden doğmalı ve ilahi aklın döküldüğü bilgi kabında vaftiz olmalıydılar.” (Giovanni, 2005: 43-44)
“İsa’nın misyonu, kendisinin vaftizci Yahya tarafından vaftiz edilmesiyle başlar. Vaftiz töreni, su evinin tanrısı Ea’nın eski Sümer tapınak şehri Eridu’dan gelen antik bir törendir. Ea’ya, Oannes adı verilmişti ve bu Yunancada Ioannes, Latince Johannes, İbranicede Yohanan, İngilizcede John’dur. Yahya, Yengeç burcunda doğmuştu ve antik insanlar için bu ruhların enkarnasyona giriş kapısını temsil ediyordu. İsa, Oğlak burcunda doğmuştu ve antik insanlar için bu ruhların enkarnasyondan ölümsüzlüğe geçiş kapısını temsil ediyordu. Yahya su ile, İsa ise ateş ve ruhla vaftiz ediyordu. Vaftiz, gizemlerdeki temel ritüeldi. Homerik ilahilerin okunduğu eski zamanlarda, ritüel arınmanın kurtuluşun koşulu olduğunu ve insanların önceki tüm günahlarından temizlenmek için vaftiz edildiklerini duyardık. Piramit yazıtları, Mısır firavununun Osiris olarak ritüel doğum töreninden önce törensel bir şekilde vaftiz edildiklerini gösterir. Bazı gizem ayinlerinde vaftiz, sadece, kutsal suyun serpilmesiyle sembolize ediliyordu. Bazıları ise, tamamen suya girilmesini içeriyordu. Eleusis’te inisiyeler, ritüel olarak denizde arınıyorlardı. Mitras gizemlerinde inisiyelere, günahlarından arınmaları için sürekli vaftizler yapılıyordu. Tarsuslu Pavlus’a göre, suyun içine tamamen girme şeklindeki vaftizde üç sembolik hareket bulunur. Suyu girmek ölüm anlamına gelir, suyun altına dalma gömülme anlamına gelir, sudan çıkma ölümden diriliş anlamındadır (Romalıları 6: 1-8). Vaftizin bu alegorik açıklaması, bunlar da mistik bir ölümü ve ölümden dirilişi temsil eder, tamamen aynı fikri paylaşır. Gizem vaftizinin pagan anlatımlarından ayırt edilmesi olanaksızdır. Hıristiyan inisiyeler vaftiz olmaya çıplak şekilde giderlerdi, sonra sudan çıkmalarının ardından beyaz giysiler giyerler ve bir alay halinde bir mum taşıyarak ve bir taç takmış olarak bir bazilikaya yürürlerdi. Bu, Eleusis’te Dionysus gizemlerini kutlayan alayın aynısıdır. Pagan gizemlerinde vaftiz yoluyla arınma, sadece suyla değil, ama ayrıca hava ve ateş ile de oluyordu. İnciller, ayrıca üç unsurlu doğal bir vaftizden de bahseder. O, sizi kutsal nefes ve ateş ile vaftiz edecek (Matta 3: 11-12). Bu çeviride, iyi bilinen kutsal ruh terimi, özgün Yunancada kutsal nefes olan terimden doğru bir şekilde çevrilmiştir; bu, hava yoluyla vaftiz düşüncesini açık bir şekilde ortaya koyar. Pagan gizemlerine inisiye olan birinin hava ile arınma yoluyla yeniden doğumuyla aynı şekilde, İsa da nefes aracılığıyla yeniden doğuş vaftizinde bulunur. (Freke-Gandy, 2005; 50)

seçilmişler de, Aristoteles'in varlık zinciri önermesinden esinlenen paulist dogmadaki ruhani sıralamaya göre, ruhsal evlilik bağı içindeki karıları durumunda olan çağrılmışları (kilise cemaatini) vaftiz yoluyla yıkayıp temizlemeli ve günahlarından arındırmalıdır. Şu halde iki vaftiz vardır. Bunlardan ilki ve en üstünü, İsa'nın başı olduğu kendi bedenini yani kiliseyi (ruhsalları/kutsalları) kutsal sözle yıkayıp arındırdığı ruhani vaftiz; vekalet tarzında gerçekleşen ve *"diriliş yoksa, ölümler için vaftiz olanlar ne olacak; ölümler hiç dirilmezse, insanlar neden ölümler için vaftiz oluyorlar"* (1. Korintliler 15: 29) ifadesiyle tanımlanan ikinci vaftiz ise, doğrudan bedenselleri kapsamaktadır. Diğer bir deyişle, İsa'nın vaftizi ruhsalları ve dirileri kapsarken, kilisenin çağrılmışlara uyguladığı vaftiz bedenleri öldürmeyi gerekli kılmaktadır. İsa'nın çarmıhtaki ölümü örneğini kilise vaftizine uyarlandığı bedensellerin kutsal ruha katılmasında, yani vaftiz ayininde, paulist alegoride, yine erkek (güvey) İsa'dır, her çağrılmış ise karısıdır, aralarında ruhani bağ (evlilik) kurulmak istenmektedir. Çağrılmışlar kilisedeki vaftiz ayini sırasında öldürdükleri bedenlerini, kendi bedeni olarak görmelerini ve cemaati sevmelerini isteyen (Efeslilere 5: 28-30) Paul; tüm bu sevgi bağının, babadan oğula, oğuldan seçilmişlere ve seçilmişlerden de çağrılmışlara olmak üzere halka halka genişleyerek her şeyi kapsamış olmasının ruhsal evliliğin ya da ruhsal birleşmenin temel maksadı olduğunu belirtmiştir. Aile çatısında ve karı-koca arasında kurulan bedensel evliliğin karşısına, İsa'nın ruhsallarla ve seçilmişlerin de yapacağı kutsal evliliği çıkartan bazı gnostikler gibi Paul de; tanrısal-ruhsal pleromik alemden düşüşü sırasında Sophia'nın peşine takılan ışığın oğlu yüce Aion (İsa) ile evliliğini konu edinen gnostik mitolojiden fazlaca etkilenerek; çağrılmışları seçilmişlerin karısı gibi algılamış, vaftiz yoluyla kurulan bu ruhani evlilik bağıyla bedensellerin korunmasını gaye edinmiş, vaftizle öldürülen beden ile İsa'ya kefaretin ödendiği duygusunu aktarmak istemiştir.

Ruhsal evlilik bağı altında çağrılmışlar da; kadınlıktan erkeklığe doğru¹⁴ vaftizle atmış, bedenlerini vaftiz ayininde öldürerek ruhsal kefaretinin ödeyerek seçilmişlerle ruhsal izdivaç kurmuştur. Paul'un yazılarında ima edilen ruhsal evlilik, gnostik İncillere de yansımıştır. *"Baba ve oğul ve kutsal ruh ve hayat ve ışık ve kilise ve diğer tanımlamaların hepsi de insanlar tarafından yanlış algılanır. Mesih'i gördüğünde sen de Mesih olursun, babayı gördüğünde sen de baba olursun. Kısır olarak çağrılan bilgelik bütün meleklerin annesidir ve eşi Magdalalı Meryem'dir, onu bütün müritlerinden daha çok sever ve onu dudaklarından sık sık öperdi. Meleklerle birleşen her kadın erkek haline gelir, bundan dolayı kadının erkeğe dönüşeceği söylendiği gibi kilisenin de melek halini alacağı söylenmiştir."* (Mercan 2007; 23) Paulist dogmada, gnostik içeriğiyle ifade edilecek olunursa, pleromik ruhsal-tanrısal ışık diyarı ile kozmik maddesel/bedensel alem arasındaki engel duvarı yıkılmakta, birbirine zıt bu iki sahanın hasımları İsa'nın dönmesiyle birlikte tamamı ruhsallaşarak birbirleriyle kaynaşmakta, İsa'nın damatlığıyla gerçekleşecek ruhsal evlilik bağıyla kadınlar (yani bedensel çağrılmışlar = kilise cemaati)

¹⁴ "İki tür vaftiz vardı: Birincisi mükemmel olmayan ve günahlarından tövbe ile bağlantılı olarak kilisenin üyeleri tarafından kullanılan ve vaftizci Yahya tarafından İsa'ya uygulanan tövbe vaftizidir ki bu görünen İsa'nın, dünyevi kurtarıcının vaftiziydi. İkincisi ise, mükemmellik için İsa tarafından geliştirilen kurtuluş ve manevi vaftizdi ki bu Gnostik vaftiz oluyordu. Gnostiklerin gelin odası seremonisi, nefse hakim olma, evliliğe ait cinsellik hayatı ve kadının fonksiyonu gibi temaların karışımıyla oluşan zengin sembolizmi açıklamakta hayati önem taşıyan ipuçları taşımaktadır. Kadınlar, göklerin krallığına girmeye ehil değildirlere. İsa şöyle dedi, ben kendim onu erkek yapmak için ona rehberlik edeceğim; o da siz erkeklere benzeyen yaşayan bir ruh haline gelsin diye, çünkü kendisini erkeğe dönüştürecek her kadın göklerin krallığına girecektir. Tanrılar arasında ya da tanrılarla insanlar arasında evlilik yoluyla gerçekleştirilen cinsel birlik bir çok dine ait törenlerin özünü oluşturmaktadır. Antik dünyada seremonik hieros gamos ya da kutsal evlilik Mısır ve Mezopotamya'da yaygın bir şekilde kabul edilmekteydi. Hatta eski İsrail bile onun mitolojik nüanslarının farkındaydı, koca Yahve ve sadakatsiz hanım İsrail arasındaki ilişki Süleyman'ın Meselleri gibi metinlerde mistik bir arka planda etkilerin izlerini taşımaktaydı. Erken Hıristiyanlığa gelince, Yeni Ahit'in kendisi İsa ve onun Gelinini kilise arasındaki ilişki üzerine yoğunlaşan düğüne ilişkin tasvirlerle doludur. Manevi evlilik zevk değil, sadece irade tarafından zorunlu kılınır. Gnostik ideal, semavi realitenin suretini aşmak yoluyla ilerlemek zorundadır. En maddi çehresinden soyutlanmış halde olan bu suret, manevi evlilikten başkası değildir; ki bu da, aslında pleromanın gelin odasında gerçekleşecek mutlak ve mükemmel manevi birlikteliğin bir temsilini oluşturmaktadır." (Giovanni, 2005: 329)

erkeğe (yani ruhsallara ve kutsallara) dönüşmekte, yargılamanın ardından gelecek sonsuz ölüm veya sonsuz yaşamla artık ruhsal-bedensel ayırım sona ermekte, hiç kadın (bedensel çağrılmış) kalmamakta her tarafta sadece erkekler (ruhsallar/kutsallar) görünmektedir. Açıkça ifade etmiş olmasa dahi, platonist felsefeye dayanan ve gnostik mitolojiyi de yansıtan paulist dogmada da, tüm insanlar kökensel olarak bedensel ve demiurgik olduğu için, çürüyecek elbiselerini üzerlerinden çıkarmışlar (ya da demiurgik beden ile nefislerini öldürmüşler), ruhsal ve kalıcı olan İsa'nın ruhunu giyinerek içlerindeki kötü ruhları çıkartmışlar, böylece göksel krallığa ya da tanrısal vatandaşlığa (platonik ide = gnostik pleroma) geçmeye hak kazanmışlardır. Paul'den esinlenen bazı gnostiklere göre, bedensellikten ruhsallığa geçmelerini sağlayan en önemli etken de; vaftiz ayiniyle girdikleri kutsal ruhta ve aşı-i rabbanî ayiniyle karşılaştıkları İsa'yla kurulan ruhsal izdivaç ya da tanrıyla girilen zıfak olmuştur. Ölümden sonraki hayatla ilgili olan bu bedensellerin yargılanıp ölüme ve çürümeye terk edilmesi ve İsa'nın ruhunu giyerek ruhsallığa geçen herkesin de sonsuz yaşama kavuşarak tanrının huzuruna eşit ve uyum halinde çıkmaları, Paul tarafından 'büyük bir sır' (Efeslilere 5: 32) olarak nitelendirilmiş olsa bile; pek çok gnostik açısından, başlangıçta eskinin tek cins (demiurgik ruhlu bedensel) insanından sonunda yine yeninin tek cins (İsa'nın ruhunu almış ruhsal) insanına ulaşılması, sonsuz yaşama kavuşmuş tüm insanların pleroma diyarına ışık huzmeleri halinde katılmaları, ruhani birlik ve bütünlük içinde ihtişamlı bir uyumu tanrı huzurunda sergilemeleri vs., Sophia'nın coşkusuna neden olmaktadır.

Özellikle de, Paul'ün, "yine diyor ki, ya Rab, başlangıçta yerin temellerini sen attın, gökler de senin ellerinin yapıtıdır, onlar yok olacak, ama sen kalıcısın, hepsi bir giysi gibi eskiyecek, onları bir kaftan gibi düreceksin ve bir giysi gibi değiştirecekler, ama sen hep aynısın, yılların tükenmeyecektir" (İbranilere 1: 10) sözlerinden ziyadesiyle tesir görmüş olan bazı gnostik hristiyanlar; tanrıdan gelme veya tanrısal ruhu kendinde taşımasa da, demiurge yaratığı bedenleri ve içinde taşıdıkları demiurgik ruhları (yani nefisleri) öldürerek eski elbiselerinden kurtulanların, İsa'nın ruhunu alarak yani elbiseleri giyecekleri ve böylece pleromik diyara (ruhsal-tanrısal ışık alemine) giriş yapacakları kehanetinde bulunmuşlardır. Tıpkı çarımhta kendi bedenini kurban sunusu olarak öldürerek İsa gibi beden ile nefislerini öldürmenin karşılığında, İsa'nın tanrısal ruhunu bedenlerine almalarıyla birlikte, yeni bir elbise giyecekleri inancında olan hristiyan gnostikler; Paul'ün "işte size bir sır açıklıyorum, hepimiz ölmeyeceğiz; son borazan çalınca hepimiz bir anda, göz açıp kapayana dek değiştireceğiz, evet borazan çalınacak, ölümler çürümez olarak dirilecek ve biz de değiştireceğiz, çünkü bu çürüyen varlığımız çürümezliği, bu ölümlü varlığımız ölümsüzlüğü giyinmelidir" (1. Korintliler 15: 51) sözlerinin de tesiriyle; çıkacak büyük bir yangınla başlayacak kıyamet senaryosu içinde, tanrının ruhu ve İsa'nın ruhu (dolayısıyla ruhsallar ya da seçilmişler) dışında her şeyin yanıp yok olacağından emin olmuşlardır. Paul'ün, "bütün melekler, kurtuluşu miras alacaklara hizmet etmek için gönderilen görevli ruhlar değil midir" (İbranilere 1: 14) kehanetine dayanarak; yıkılan maddesel kainatın karşılığında tanrının ve oğulun ruhsal diyarının kurulacağına inanan bazı hristiyanlar, varlıklarıyla yeni alemin ruhsallığına inanmışlardır. Demiurgik fesatlıklarıyla ve nefsanî kötülükleriyle maddesel kainat yanıp yok olmuş ve ruhsal varlıklarıyla yeni bir elbise giyinmiştir, ama, "Tanrı meleklerin herhangi birine, ben düşmanlarını senin ayaklarının altına serinceye dek, sağında oturmuş midir" (İbranilere 1: 13) ifadesiyle, bu ruhani diyarın en üstünü babası ve oğlu olmuştur. Artık tanrı ve oğlu, ruhsallardan oluşan kilisesini, ruhsal gerçeklere göre melekler aracılığıyla (doğrudan değil) yönetmektedir.

Nasıl ki putperestliğin temeli, içeriksel (ya da içsel) olarak ruhsallık ve şekil (dışsal) olarak da aracılık ise, ruhsal baba ile oğlu, oğul aracılığıyla babaya ulaşma, doğrudan tanrıya yönelememe vs., ilkeleriyle aynı

temel nitelikler hristiyanlığa da geğmiştir. Platonik tanımlaması içinde yüceler yücesi o baba (ya da mutlak iyi olan ide diyarındaki tek tanrı) sadece ilkleri yaratmış, kendini tanrıya benzeten yarı tanrılar da bu ilklerin kopyalarını yaratmıştır. Ne var ki ilkler ruhsal ve mükemmel iken, kopyalar cisimsel/bedensel ve kusurlu olmuştur. O tek yüceler yücesi ruhsal tanrı mutlak iyi olduğu için; kötülüklerin ve sahtekarlıkların diyarı olan bu maddesel kainatın dışında ve yukarısında bir yerde (ide = pleroma = göksel krallık = cennet vs..) mekan tutmuş, sözlerini de doğrudan kendisi söylememiş, kendisiyle konuşacak düzeyde saf ve temiz olan ruhsalları aracılığıyla konuşmuştur. Özellikle de Paul'un, "ya rab, insan nedir ki, onu anasın, ya da insanoğlu nedir ki, ona ilgi gösteresin" (İbranilere 2: 6) sözlerinden etkilenen bazı gnostikler; bedeni ve demiurgik ruhuyla (nefsiyle) insanı, tanrıdan gelmediğini, maddesel kainatın yaratıcı tanrıların bir yaratığı olduğunu ileri sürmüşlerdir. Gnostik hristiyanlara göre, tanrı benzerlerinin çamurdan yaratığı insan, demiurgik ruhuyla ya da azmettirdiği fiilleriyle kötülük ve günahkarlık saçtığı halde; kendisini gösterdiği İsa ile insanı "meleklerden biraz aşağı kıldı, yücelik ve onur tacını ona giydirip ellerinin yapıları üzerine onu görevlendirdi, her şeyi onun ayakları altına sererek ona bağımlı kıldı; tanrı, her şeyi insana bağımlı kılmakla insana bağımlı olmayan hiç bir şey bırakmadı" (İbraniler 2: 7). Tanrının kendisini insanda (İsa'da) göstermesiyle veya oğlunu insan olarak dünyaya göndermiş olmasıyla, aslında, yarı tanrıların (tanrı benzerlerinin) yaratığı da olsa bütün insanları (günahkarları) kurtarmak istediğini belirten Paul; "melekler aracılığıyla bildirilmiş olan söz geçerli olduysa, her suç ve her sözdinlemezlilik hak ettiği karşılığı aldıysa, bu kadar büyük kurtuluğu görmezlikten gelirsek nasıl kurtulabiliriz; başlangıçta rab tarafından bildirilen bu kurtuluğu, rab'bi dinlemiş olanlarca bize doğrulandı" (İbranilere 2: 2) ifadesiyle; vahyin üç farklı aşamada gerçekteştiğini açıklamak istemiştir. Vahyin ilk aşamasının melekler aracılığıyla iletilen yasa içeriğinde gerçekteştiğini belirten Paul, bundan maksadın adaletin kesinlikle sağlanması olduğu için yargılanmayı da beraberinde getirdiğini öne sürmüştür. Kimsenin hakkının kimseye geğmediği ve herkesin fiil ile duygularının (niyetlerinin) yasaya göre tartıldığı demiurgik yargılamayı meşru kılan vahyin bu birinci aşamasından sonra tüm demiurgik rableri yok ederek tek rab haline gelen İsa'nın kurtuluğu bildiren ve her sözü tanrısal bilgi olan vahyin ikinci aşamasının (İbranilere 2: 3) İsa ile tamamlandığını vurgulayan Paul; "Tanrı da buna belirtir, harikalar, çeşitli mucizeler ve kendi isteğine göre dağıttığı Kutsal Ruh armağanlarıyla tanıklık etti" (İbranilere 2: 4) ifadesiyle, bizzat tanrının (ya da İsa'nın babasının) vahyin üçüncü ve son aşamasını doldurduğunu savunmuştur.

1.1.1.1. Kutsal İzdivaçla İsa'nın Ruhunu İçlerine Alan Ruhsallarda Demiurgik Ruhların Sonu

Tanrının ruhunu taşıması nedeniyle ya da tanrı İsa'da olduğu ve konuştuğu için, her sözü tanrı sözü (iradesi = bilgisi = gerçeği = gnosis = logos) olduğuna inanılan İsa'nın vahyi; melekler aracılığıyla bildirilen Demiurgik (çünkü gnostik mitolojiye göre melekleri de gerçekte tanrı baba değil de tanrı benzerleri yaratmıştır) vahyiden çok üstündür. Gnostiklerin bazısına göre, perde gerisinden konuşan yaratıcı-yargılayıcı yarı tanrılar ile yüzüne peçe takan Musa gerçekte demiurgelerden bir demiurgedir; bazısına göre ise, buluşma çadırında veya tanrı konumundaki en kutsal yerde perde gerisinden konuşan veya bulut içinde gürleyerek haykıran Yahve, gerçekte demiurgelerin iblis türü yani yalancı ve hilekar yarı tanrılardan birinden başkası değildir. Gnostiklere göre, kendini gizlemek ve sahtekarlığını kapatmak için perde gerisinden konuşan veya bulut içinde saklanarak haykıran Yahve ruhsal olan tanrı sözünü ve yasasını çarpıtmış dünyevi kılmıştır, bu maddi kainatla ve ölümlü günahkar bedenle sınırlı kıldığı yasası ve yargılaması kadar Yahve'nin ibadet hükümleri de bedensel ve parasaldır, İsraililer bedende Yahve'ye ibadet etmekte ve bedensel hükümlere bağlanarak yasasına itaat etmektedir oysa beden ölümlüdür ve çürüyüp yok olacaktır. Vahyin ikinci türü olan İsa'nın kendi ağzından çıkan her sözü ruhsaldır, doğrudan tanrı sözüdür ya da tanrı İsa'da konuşmaktadır. Her şey, platonik/gnostik mitolojiye

göre kendisini tanrıya benzeten yarı tanrıların (yücelerin) yarattığı Adem ile Havva neslinin yani insanların (bedensellerin) kurtuluşa erişmesi içindir. Hristiyanlığı oluşturan dogmaya göre, tanrı, kendinden olmasa dahi Adem'in nesline acımış ve merhamet etmiş, ruhunu verdiği tek ve biricik oğlunu (İsa'yı) insan görünümünde dünyaya göndermiş ve gelecek tüm insanların günahlarını üstlenmesini oğlundan istemiş, İsa da bütün günahkarları (ya da her insan günahkar olduğu için tüm insanları) kurtarmak tutkusuyla bir günah sunusu olarak bedenini çarmıhta babasına sunmuş, kendisine iman edip tapan çağrılmışların kendisini takip edebilmeleri için yalnızca kendisini örnek alarak (yani kendi çarmıhını sırtlanıp ölüme yürüyerek) kendi bedenlerini ve nefislerini öldürmelerini istemiştir. Özellikle de, *“meleklerden biraz aşağı kılınmış olan İsa'yı, Tanrı'nın lütfuyla herkes için ölümü tatsın diye, çektiği ölüm acısı sonucunda yücelik ve onur tacı giydirilmiş olarak görüyoruz”* (İbranilere 2: 9) ifadesiyle, Paul, çarmıhta kendisi gibi hakarete uğramış ve aşağılanmış bir halde benliklerini (Demiurgik ruhlarını = nefislerini) kırmalarını isteyen İsa'nın, sadece bedensel (yani Demiurge yarattığı veya Davut soyu) yanının görüldüğünü ima etmiştir. Çarmıhta acı içinde öldürülmesi bir yana, (İbranilere 2: 9) ifadesiyle, Paul; bir insan olarak görünen bedensel İsa'nın, insan olarak gelmeyi kabul etmesinin dahi büyük bir tevazuu olduğunu vurgulamak istemiştir.

Paul'un bu sözleri (İbranilere 2: 9), bazı gnostikler üzerinde çok derin tesir bırakmış; İsa'nın, görünen İsa ve gerçek İsa, ya da, bedende İsa ve ruhta İsa diye ikiye ayrılmasına yol açmıştır. Bazı gnostiklere göre, tanrı ruhu kendinde olduğu halde İsa, sırf bedenselleri kurtarmak uğruna, kınanılan ve kusur bulunan 'beden' elbisesini giyinmiş, bedenseller (insanlar) arasına katılarak bu aşağılanmayı kabul etmiştir. Yine Paul'un, *“tanrı her şeyi insana bağımlı kılmakla, insana bağımlı olmayan hiç bir şey bırakmadı”* (İbranilere 2: 8) ifadesine dayanarak; pek çok gnostik, görünmeyen gerçek İsa'nın ya da tanrı ruhu halinin; Demiurgelerin olduğu kadar tanrı benzerlerinin yarattığı bu maddesel kâinattan da üstün olduğunu, her şeyi kendisine bağımlı kıldığı sonucuna ulaşmışlardır. Yeri ve göğüyle kainatta Demiurgeler tarafından yaratılmış her ne varsa (Güneş, Ay, yıldızlar, dağlar, denizler, cinler, melekler, bitkiler, hayvanlar vs..) hepsini Tanrının İsa'ya boyun eğdirdiğini belirten Paul; *“bir çok oğulu yüceliğe eriştirirken onların kurtuluş öncüsünü acılarıyla yetkinliğe erdirmesi, her şeyin kendisi için ve kendi aracılığıyla var olduğu Tanrı'ya uygun düşüyordu”* (İbranilere 2: 10) ifadesiyle, gnostikler üzerinde İsa'nın pleromik diyardan inişiyile ilgili görüş oluşturmuştur. Başkaları için ölüm acısını çekmek ve çektiği bu ölüm acısıyla da yücelik ve onur tacını giymek için tanrısal-ruhsal alandan bu dünyaya iniş yaptığını açıklayan Paul, her ne kadar, gnostiklerin görünen (acı çeken, bedensel) İsa ile gerçek (tanık olan, ruhsal) İsa ayrımından ruhu ile tekrar pleromik ışık diyarına geçiş yapmayı öne sürmesiyle, yine gnostiklerle aynı görüşte uzlaşmaktadır. İçinde barındırdığı tanrısal ruhuyla ruhsal-tanrısal ışık alemine giriş yapan İsa'nın, böylece ölüm üzerinde zafer kazandığını (1. Korintliler 15: 54) haykıran Paul, *“kutsal kılanla kutsal kılınanların hepsi aynı Baba'dandır, bu nedenle İsa onlara kardeş demekten utanmıyor”* (İbranilere 2: 11) ifadesiyle; çarmıhta acı çekip ölüme peşinden gelen ruhsallara örnek olan ve tüm bedensellere (ya da çağrılmışlara) kurtuluşun yolunu açan İsa'nın ruhsallığa geçiş koşulunu (kefarete sırrını) da açıklamış olduğunu anlatmak istemiştir.

Nasıl ki Sophia, kırk gün yerde hareketsiz yatan Adem'in haline acımış ruhundan ruh üfürerek ayağa kalkıp hareket etmesini sağlamış ve böylece yaradılışın en önemli etmeni haline gelmişse; günahlı bedeninin sonu ölüm yazgısı da yargılama ve çürüme halde, tüm günahsızlığına rağmen ölüm acısını kendisi için kurtuluşun tutkusu veya kefaretin biricik koşulu haline getiren İsa da, çarmıhta dahi koruduğu kendindeki tanrının ruhuyla tanrısal-ruhsal alemde sonsuz yaşama kavuşmanın yolunu hazırlamıştır. Kendi ruhuyla ve kefareti

benimsettirmesiyle bedensellere ruhsallığın/kutsallığın kapısını açan (İbranilere 2: 11) İsa'nın, tanrı ruhuna sahip tek varlık olduğu halde, “*bu çocuklar etten ve kandan oldukları için İsa, ölüm gücüne sahip olanı, yani İblis'i, ölüm aracılığıyla etkisiz hale getirmek üzere onlarla aynı insan yapısını aldı*” (İbranilere 2: 14) ifadesiyle, Paul, görünen ve somut haliyle insan olduğunu kabul etmiştir. Böylece, maddesel kainat içinde İsa'nın görünen ve algılanabilen bedeniyle belirli bir yerde bulunması ve bedensel faaliyetler halinde olması nedeniyle; Paul'ün, “*onlarla aynı insan yapısını aldı, bunu yaşamları boyunca ölüm korkusu yüzünden köle olmuş olanların hepsini özgür kılmak için yaptı*” (İbranilere 2: 15) ifadesine dayanarak; aynı insan yapısını alan İsa'nın kendisinin gerçekten öldüğü sonucuna ulaşmak da mümkündür. Ancak burada imdada yine platonik felsefe yetişmektedir. Zira platonizmde ölmek, bir yönüyle bedenın çürümesi ve yok olması demekse; diğer yönüyle de, ruhun bedenden çıkması ya da tanrısal ruhun serbest kalması demektir. Paul ile Platon arasındaki tek fark, Platon, her insanın tanrının ruhuna sahip olduğuna öne sürmüşken; Paul, tanrının ruhunun yalnızca İsa'da olduğunu, bu nedenle tanrı ile aynı özden gelen İsa'nın tek oğul ve tanrı olduğunu iddia etmiş olmasıdır. Ölümle ruhun serbest kalması temasının işlendiği vaftiz ayiniyle, suya dalması veya baştan aşağıya ilk suyun dökülmesi; ölümü yani eski tarz yaşamdan kurtulmayı simgeleştirmekte, bu ölümle (cin, şeytan vs., gibi) kötü güçlerden tam anlamıyla kurtuluşunu veya artık bunlardan tesir görülmediği anlatılmak istenmektedir. İsa'nın yaşamına katıldığını veya kutsal ruhun kapsamı alanına girildiğini simgeleştiren sudan çıkış veya diğer suyun dökülüş halleri de; ölümle serbest kalış, sonsuz yaşama kavuşmayla yok olmaktan kurtuluş, tanrı için yaşayış, ruhsal yaşam içinde yüceliş vs., anlamına gelmektedir. Günümüz İncillerine göre, vaftiz olmak için Celile'den Şeria ırmağına Yahya'nın yanına giden İsa'nın, ruh aracılığıyla çöle götürülüp çölde şeytan tarafından denendiğini vurgulamak üzere, Paul, “*kendisi sınıandığında acı çektiğine göre, sınıananlara yardım edebilir*” (İbranilere 2: 17) ifadesiyle; İsa'nın bile, tıpkı sıradan bedenseller gibi vaftiz sonrasında güçlüklerle karşılaştığını anlatmak istemiştir. Çölde kırk gün ve kırk gece perhiz (oruç) yaparak kalan İsa'nın şeytan tarafından ayartılmak üzere denenmesini, burada şeytan üzerinde zafer kazanan İsa'nın demonik kandırılma tehlikesi içinde olan bedensellere benzetildiğini, “*kuşkusuz O, meleklere değil, İbrahim'in soyundan olanlara yardım ediyor; bunun için her yönden kardeşlerine benzemesi gerekiyordu, öyle ki Tanrı'ya olan hizmetinde merhametli ve sadık başkâhin olup halkın günahlarını Tanrı'ya bağışlatabilsin*” (İbranilere 2: 17) ifadesiyle uyarlayan Paul; böylece, İsa'nın ruhsal-özel olarak tanrı olduğu halde görünüm itibarıyla bir insan olduğunu ima etmiştir.

Hristiyan ilahiyatçılar Paul'ün “*her yönden kardeşlerine benzemesi gerekiyordu*” (İbranilere 2: 17) ifadesine dayanarak; İsa insan değil tanrıdır, İsa'nın insanlara benzeyişi onun insan olduğu anlamına gelmez, İsa tanrının ruhunu taşıdığı için özel olarak tanrıdır, kardeşleri benzeyişinde olsa da İsa insan değil tanrıdır vs., gibisinden görüşleri ileri sürmüşlerdir. Çarmıhta acı içinde öldükten üç gün sonra tekrar dirilerek ölüm üzerinde dolayısıyla da ölüm gücüne sahip olan şeytan üzerinde zafer kazandığını öne sürerek gnostiklerden uzaklaşan hristiyanlar Paul'ün, “*kuşkusuz O, meleklere değil, İbrahim'in soyundan olanlara yardım ediyor*” (İbranilere 2: 16) ifadesiyle; Sophia'nın akıl ve bilgi yeteneklerinden yoksun meleklerin tanrıdan gelmeyip yarı tanrılar (Demiurgeler) tarafından yaratıldığı için demiurgik güçlere mutlak teslimiyetle bağlı olduğu, oysa İbrahim'in soyunun (İsrailliler) Adem'e dayanması nedeniyle Sophia'nın ruhuyla hareket ettiği vs., içeriğindeki gnostik dogmaya yaklaşmışlardır. Paulcü gnostik görüşe göre, İsa'nın Adem'e olduğu kadar Musa'ya da olan üstünlüğü; tanrıdan olması veya tanrının ruhunun kendinde olması, tanrısal-ruhsal (ide = pleromik) ışık diyarından gelmesi olarak özetlenebilir. İsa'nın Musa'ya olan üstünlüğünü vurguladığı “*göksel çağrıya ortak olan kutsal kardeşlerim açıkça benimsediğimiz inancın elçisi ve başkâhini olan İsa'yı düşünün, Musa Tanrı'nın tüm evinde*

Tanrı'ya nasıl sadık kaldıysa, İsa da kendisini görevlendirene sadık kalır; evi yapan, evden daha çok saygı gördüğü gibi, İsa da Musa'dan daha büyük yüceliğe layık sayıldı” (İbranilere 3: 1-3) ifadesinde Paul, göksel çağrıya katılan kutsal kardeşlerim nitelemesiyle, doğrudan bedenseller arasından İsa'yı rab olarak tanıyan çağrılmışları kast etmiştir. Bedensel (dışsal) yahudilikten ruhsal (içsel) yahudiliğe geçişin temel koşulunun, yalnızca Yahve'nin yasasını (Musa'nın şeriatini) ret etmekle kalmayan Paul, *“Musa, gelecekte söylenecek sözlere tanıklık etmek için Tanrı'nın tüm evinde bir hizmetkâr olarak sadık kaldı; oysa Mesih, O'nun evi üzerinde yetkili oğul olarak sadık kalır; eğer cesaretimizi ve övündüğümüz ümidi gevşemedek sonuna dek sürdürürsek, O'nun evi bizim”* (İbranilere 3: 5) ifadesiyle, İsa'yı Musa'dan daha üstün görmek gerektiğini de belirtmiştir. Paul'ün bu ifadesini (İbranilere 3: 1-6), Musa, yasaya göre sadece bir yöneticidir, tanık olmaktan ileri gidememiştir, gerçekteyse demiurgedir vs., içeriğinde yorumlayan Paulcü gnostikler; Paul'ün *“her evin bir yapıcısı vardır, oysa her şeyin yapıcısı Tanrı'dır”* (İbranilere 3: 4) ifadesine dayanarak, İsa'yı evin yapıcısı olarak görmüşler, evi yapanı evde kul olandan üstün kılmışlardır. Paul'ün bu sözlerini kutsal delil olarak kabul eden pek çok gnostik, İsa'yı yeri ve göğüyle kainatın yaratıcısı olarak görmüş, yeryüzünün bütün varlıklarını altı günde yaratıp yedinci gün dinlenen Demiurge'yi yaratan Sophia'yi ise bu evi donatan ve yedi direk üzerinde oturtan ikinci yaratıcısı olarak algılamışlardır. Şu halde gnostik mitolojiye göre, görünen maddesel/cisimsel kainatın İsa-Sophia-Demiurge olmak üzere üç yaratıcı faili vardır, ruhsallardan evi ilk yaratan İsa'dır, ışık diyarındaki kutsal-ruhsal eve göre yeri ve göğüyle kainatı yaratması için Demiurge'yi yaratan ve aracı kılan Sophia'dır, altı günde yeri göğü ve içindeki tüm varlıkları yaratıp da yedinci gün sırt üstü yatarak dinlenen ise Demiurge'dir. Elbette, Oğul'un-Sophia'nın-Demiurge'nin tüm bu yaratıcı süreçlerini bilen ve gözleyen, Paul'ün (İbranilere 3: 4) ifadesine göre, babadır.

Göksel diyarda İsa'nın inşa ettiği ruhsal evle *“eğer cesaretimizi ve övündüğümüz ümidi gevşemedek sonuna dek sürdürürsek, O'nun evi bizim”* (İbranilere 3: 6) ifadesiyle doğrudan seçilmişleri kast eden Paul; İsa ruhsalları bedensellerin içinden seçtiği için tüm bedenselleri ya da gnostik deyimle tüm yarı tanrılar yarattığı insanları potansiyel seçilmiş olarak görmüş; ya da bedensellikten ruhsallığa geçişi zor fakat olanaklı bulmuş olmasıyla, yararlandığı ve yansıttığı gnostik mitolojiden ideolojik olarak sapmıştır. Zira pek çok gnostik aksine, tanrının ruhuna sahip tek oğul İsa olduğu, İsa'nın ruhunu alan her bedensel de ruhsal olabildiği için; İsa ruhsallar arasında bir ruhsal olmadığı gibi, bedensellerden ruhsallığa geçiş de kapalı değildir. Özellikle de Paul'ün *“bu nedenle Tanrı'nın huzur diyarına girme vaadi hâlâ geçerliyken, herhangi birinizin buna erişmemiş sayılmasından korkalım; biz de onlar gibi iyi haberi aldık, ama onlar duydukları sözü imanla birleştirmediklerinden dolayı, bunun kendilerine bir yararı olmadı”* (İbranilere 4: 1) ifadesinden etkilenerek, bazı hristiyan gnostikler; İsa'nın sözlerini duyan bedensellerden büyük bir kısmının imanları yeterince güçlü olmadığı için, tanrısal-ruhsal ışık diyarına alınacaklarını öne sürmüşlerdir. Yahve'ye tapan ve Musa şeriatine bağlanan bedenselleri, *“O'nun sesini işiten ve başkaldıran kimlerdi, Musa'nın önderliğinde Mısır'dan çıkanların hepsi değil mi, Tanrı kimlere kırk yıl dargın kaldı, günah işlemiş ve cesetleri çöle serilmiş olanlara değil mi, sözünü dinlemeyenler dışında kendi huzur diyarına kimlerin girmeyeceğine dair ant içti, görüyoruz ki onlar imansızlıklarından ötürü oraya giremediler”* (İbranilere 3: 16) ifadesiyle Paul, imansızlıkla itham etmiştir. Böylece, Musa şeriatı yoluyla Yahve'ye bağlanmayı imansızlığın delili sayan Paul'ün *“tanrı dünyanın kuruluşundan beri işlerini tamamlamıştır”* (İbranileri 4: 3) ifadesine dayanarak, gnostikler; Sophia tarafından yeri göğüyle kainatı yaratması için aracı kılınan Demiurge'nin altı günde yaratma işlemini tamamladığı ve yedinci gün dinlendiği halde, babanın oğul için ve oğul aracılığıyla işlerine devam ettiği yani Sebt'i tutmadığı,

Sebt'i tutan ve dinlenen Yahve olduğu için Sebt'i şart koşan da Demiurge'den başkası (İsraililerin tanrısı) değildir vs., gibisinden görüşleri ileri sürmüşlerdir. Mezmurlardan alıntı (95: 3-11) yapan Paul'un bu ifadelerinin içinde 'öfkeyle ant içmek' özellikle Demiurgik bir hitap tarzı olduğunu vurgulayan gnostikler; Eski Ahit'in diğer ilahlara (rablere) meydan okuyan rabbi (Mezmurlar 89: 5-7, 94: 1-2, 96: 5, 97: 9 vs..) ile Yeni Ahit'in tanrısının (ya da İsa'nın babasının) kesinlikle bir olmadığına ısrar etmiştir. Baba ve Oğul (İsa) Sebt'i tutmadıysa, Sebt'i tutmanın (yedinci gün dinlenmenin) şeytan buyruğu olduğuna inanan gnostikler, Sebt günü bile kurtuluşa ermek için çalışmanın tanrı dileği olduğunda ısrar etmişlerdir. Gnostikler de Hakikat İncilindeki "Çukur içine düşmüş bir koyunu, o gün Sebt günü olduğu halde, kurtardı. Koyunu yaşama kavuşturdu, düştüğü çukurdan çıkardı. Sebt günü bile olsa, kurtuluş için uğraşıya, bir an bile olsa fasıla verilmemelidir; öyle ki, bu günden söz ederken yücelerden bir gün olduğu, içinde gecenin olmadığı ve olmuş en mükemmel ışığı barındırdığı bilinmelidir. Bundan dolayı yüreğinizden konuşunuz, bu gün sizin için de mükemmel bir gündür ve bu parıldayan ışık içinizde yaşamaktadır. Gerçeği arayan bir kimse olarak yalnızca gerçekten söz ediniz." (Grobel, 1960; 128) ifadeyle kurtuluş için çalışmanın durmayacağı, mükemmel ışığın olduğu ve gecenin (karanlığın) olmadığı için tanrısal-ruhsal diyarda Sebt günü dinlenmesinin bulunmadığından söz edilmektedir.

Özellikle de, "eğer Yeşu onları huzura kavuştursaydı Tanrı daha sonra bir başka günden söz etmezdi; bu nedenle herhangi birimizin aynı tür sözdinlemezlikten ötürü düşmemesi için o huzur diyarına girmeye gayret edelim" (İbranilere 4: 8) ifadesiyle Paul, İsraililerin tanrısı ile İsa'nın babası (ya da gerçek tanrının) aynı tanrı olduğu izlenimini maharetle uyandırmış olsa da; İsa'nın Sebt'i tutmadığı ve babasının da yedinci gün dinlenme buyruğunu vermediği dikkate alındığında, İsa'nın babasının asla Yahve olmadığına bir şüphe payı kalmaz. Tanrısal-ruhsal ışık diyarının baba ve oğulu yorulmaz ve hiç dinlenmez bir halde bedenseller için çaba sarf ederlerken, Paul'un, "Tanrı kendi işlerinden nasıl dinlendiyse O'nun huzur diyarına giren de kendi işlerinden öylece dinlenir" (İbranilere 4: 9) ifadesiyle, bir anda "U" dönüşü yaparak ters yöne hızla girmesi, ancak ruhsal süreçleri açıkladığı önceki yazdıklarında 'bu gün' diye kesin bir başlangıç noktasını belirlemesiyle açıklanabilir. İsraililerin Sebt gününün tanrısının ya da yeri ve göğün katlarıyla bütün kainatı altı günde yaratan adil ve yargılayıcı tanrının, ışık diyarının bağışlayıcı ruhsal tanrısı olmadığını, Paul'un yazılarında açıkça göremiyor ya da daha başlangıçta iki tür tanrıyı (yaratıcı/yargılayıcı yarı tanrı, ile, bağışlayıcı iyi/gerçek tanrı) Paul'un öğretisinde yok sayıyorsak da; "onlar huzur diyarıma asla girmeyecekler, demek ki bazılarının huzur diyarına gireceği kesindir, daha önce iyi haberi almış olanlar söz dinlemedikleri için o diyara giremediler; bundan dolayı Tanrı, uzun zaman sonra Davut'un aracılığıyla, 'bugün' diyerek yine bir gün belirliyor; nitekim daha önce eğer bugün O'nun sesini işitirseniz yüreklerinizi nasırlaştırmayın denilmiştir" (İbranilere 4: 6) ifadesiyle, Paul'un, ruhani gelişme sürecindeki üç farklı aşamayı ima ettiğine hiç şüphe yoktur. Tıpkı putperest ideolojide olduğu gibi her bir diyarın (tanrısal-ruhsal ışık, maddesel-bedensel kainat, kainatı içten dıştan saran sonsuz karanlık-şeytan) yaratıcısı ve hakimi dolayısıyla tanrısı birbirinden ayrı fakat üsttekine bağlı olduğu gibi; Paul'un bu üç günü (aşaması) de, farklı sahaları ve dolayısıyla farklı bedensellikten ruhsallığa geçiş seyri olarak da yorumlanan tanrıları kapsamaktadır. Birinci gün tamamıyla maddeci bir dönemi kapsarken, ikinci gün bedene giren demiurgik ruh (nefis) aşamasını betimlemekte; 'bu gün' olarak Paul'un vurguladığı üçüncü gün ise, aydınlanma ve bilgiye erişme halini karakterize eden dolayısıyla dirilerek sonsuz yaşama geçişi sağlayan ruhsallık olgunluğunu belirtmektedir. Bedensellerin etten ve kemikten bir ceset hali, geçmiş bir zaman olarak 'düdü', demiurgik bir nefis bağımlılığında kötülöklere ve günahkarlıklara sürüklediği dönem 'şimdiki haldir'; bedeni (dünyü) ve nefsi (şu anı) öldürerek karşılığında İsa'nın ruhunun alındığı, dolayısıyla kefaretil yoluyla

ruhsallık/kutsallık düzeyine erişildiği gün ise, sadece ruhsallar için ‘bu gündür’. Bedensellerin mutlaka İsa’nın ruhunu alarak içlerindeki demiurgik/demonik ruhları kovacağı, böylece bedensellikten ruhsallığa geçiş yapacağı iddiasında olan Paul; şimdiki kozmik çağdaki bu dönüşüm anını ‘bu gün’ zaman belirteciyle ima etmiştir.

Üç güne bölünen bu bedensellikten ruhsallığa geçiş sürecinde, birinci günün kurtuluş çağrısı anlamsız sesler (echos) özelliğindeyken, ikinci gün anlaşılabilir bir dille konuşma niteliğine bürünmüş; tanrı bilgisinin-gerçeğinin (ya da logos’un) duyurulduğu üçüncü gün ise, kurtarıcıya (İsa’ya) duyulan inançla tövbe ve övgü dualarına dönüşmüştür. Birinci ve ikinci gün Demiurge (sahte tanrı, tanrı benzeri, yaratıcı-yargılayıcı adil yarı-tanrı, hilekar ve kindar Yahve vs.,) günüdür, bu iki günde söylenen her söz bedenle ilgilidir ve sadece bedenle sınırlıdır, demiurgik buyruklar (perhiz, sünnet, temizlik vs.,) da yalnızca bedene özgüdür. Zira üç güne ayrılmış sahasıyla, her tanrı, yalnızca yarattığı üzerinde hüküm sahibidir. Bedeni ve nefsi yaratmış yarı tanrılar, bedene ve nefse hükmetmek istemektedir. Oysa baba ve Oğul ruhtur, babanın ruhu Oğul’da ve Oğul’un ruhu da ruhsallardadır. Paul’e göre, bedenini acı içinde öldüren çarşıdaki İsa gibi beden ile nefsinin öldüren ruhsallar ancak Oğul’un sesini (logos) duyabilir, dolayısıyla bilgiye ve tanrıya (İsa’ya = gerçeğe = logosa) kavuşabilirler. Paul’e göre, ruhsalların duyacağı, “*Tanrı’nın sözü diri ve etkilidir, iki ağızlı her kılıçtan keskindir; canla ruhu, ilikle eklemeleri birbirinden ayıracak kadar derinlere işler; yüreğin düşüncelerini ve amaçlarını yargılar*” (İbranilere 4: 12); bu nedenle, tanrı sözü (logos), ruhsalların ayrıcalığıdır, kılıcıdır. Ne var ki, bedenseller yalnızca iki ağız da keskin kılıca sahip oldukları için, sadece kurtarıcının görünen kılıcından tesir görmektedir. Öyle olduğu halde, Paul’e göre, kurtarıcının kelimelerle aktarılan her sözü, ona iman edip tapan her bedensel için, eti kemiğinden ayıracak derecede şiddetli olarak tesir eder. Buna rağmen bedensellerin tanrı bilgisine (gerçeğine = kelamına = logosa) henüz sahip olamamış bulunmaları, İsa’nın bu sözleri ruhsallar için ruhu bedendeki nefisten ayırmış veya nefsinin öldürmüş olsa bile bedenseller üzerinde sadece iliği kemikteki yuvasından çıkartacak şiddette tesir eder, yani etkisi bedenseldir asla ruhsal değildir. Şu halde, bedensel çağrılmışlar (kilise cemaati) İsa’nın ruhundan yoksun kaldıkları için; İsa’nın sözlerinin ruhsal üstünlüğünü hiç fark edememekte, tanrı bilgisinden de asla yararlanamamaktadırlar. Paul’ün bu sözlerinden oldukça fazla etkilenmiş olan hristiyan ilahiyatçılar da, kemik-ilik benzetmesini İsa’nın bedeni (yani ruhsalların hepsini ve ruhsalların aldığı İsa’nın parçalanmış ruhu) açısından irdelemişler; etin İsa’nın kendisine tapanlara sonsuz yaşama kavuşmaları için armağan ettiği parçalanmış ruhu oluşturduğuna, her şeyin göksel arınmış ruhu sembolize ettiğine, kemik içinde korunan iliğin İsa’da saklı tanrının (baba) olduğuna, kanaat getirmişlerdir. Tanrı İsa’da görünmüş ve ruhunu İsa’ya vermiş olduğu için; “*Tanrı’nın görmediği hiç bir yaratık yoktur. Kendisine hesap vereceğimiz Tanrı’nın gözleri önünde her şey çıplak ve açıktır*” (İbranilere 14: 13) ifadesiyle, Paul’e göre, İsa ile Tanrı bir olmuş ya da Tanrı İsa’da kendisini göstermiş, böylece İsa tanrı ile aynı öze/güce sahip olmuştur. Paul’ün bu ifadesini, gnostikler, Hakikat İncilinde, “*Uygun yerlerden güvensiz sahalara gidilmesi gibi, zayıf düşmüşlerdir. Evin efendisi kayba uğramaz ancak bunun yerine sevinci arttırılır, onların uyumsuz sesleri tamamıyla mükemmelle değiştirilmiştir. Bu, yukardan gelmiş bir hükümdür, iki ağız keskin kılıç gibidir, bu şekilde her biri hakkında hüküm verir.*” (Grobel, 1960; 143) ifadesiyle yansıtmışlardır.

2.SONUÇ

Her insanın bedenine ekilen tanrı tohumunun (gerçek tanrı ruhunun) farkına varan kişinin, kendi içinde çıktığı ruhani yolculuk sonrasında gerçek tanrıya kavuşmasıyla ruhların birleşmesi gnostik terminolojide kutsal

evlilik olarak adlandırılmaktadır. İçindeki tanrı ruhunun farkına varan insan kendini bilecektir veya kendini bilen kişi içindeki tanrı ruhunun farkına varacaktır. Kişideki tanrının ruhu ile ruh olan tanrının kavuşmasını ya da birleşmesini gerçek evlilik olarak gören gnostiklere göre; gerçek tanrı (ya da ruhu) erkeği veya güveyi temsil ederken, tanrıdan bir parça olan içindeki tanrı ruhunu aramaya koyulan insan da tanrı ruhuna kavuştuğu anda gelin olmaktadır. İçindeki tanrı ruhunu bulduğu anda kişinin tanrılaştuğını öne süren, tanrının bütün ruhu ve kişideki payının (bedene girmiş tanrının parça ruhunun) karşılaştığı veya birleştiği anda da düğün yapıldığını belirten gnostikler; tanrısal ruhların birliğini ifade eden zifaf odasıyla ilgili çok ayrıntılı mitler ve motifleri oluşturmuş, insanın tanrılaşması ya da gnosise ulaşması hedefine kutsal evlilik yoluyla erişmek istemişlerdir. İncillerin pek çok yerde İsa'yı damat olarak tanıtmaya, Paul'un de kilise ve cemaatini İsa'nın karısı kılmasına rağmen; hristiyanlıkta, cinsel birleşmenin insan ruhunu kirletmesi içeriğindeki paganist kaygılarının dışında, özellikle paganlar ve gnostikler tarafından çok ayrıntılı kılınmış tanrıyla (İsa'yla) izdivaca girme motiflerine tasvirlerinde ve dogmatik açıklamalarında pek yer verilmemiştir. Böyle olduğu halde, hiç cinsel ilişkiye girmeme (bekaret) yoluyla saf kılınan ruhların İsa'ya adanması ideali; ruhsal saflığın kesin ifadesi haline gelerek, hristiyan cemaatinde daima ruhsallığa geçişin temelini oluşturmuş; Paul'un mektuplarında sıkça dile getirilen, beden ve nefsin öldürülerek kurban sunusu olarak İsa'ya sunulması koşulunun içeriğini meydana getirmiştir. İsa'nın çarmıhta öldürülen bedeni aracılığıyla bütün İsa taparlarının, Yahve'nin yasasından özgür kılındığını, ruhsallık yoluna girerek ve doğal benliğin denetiminden çıkarak beden ile nefislerini öldürmelerinin kaçınılmazlığını vurgulayan Paul; İsa gibi bedenini kurban olarak sunamayan dolayısıyla nefisini öldüremeyen bedenseller için evliliği gerekli görürken, kendini kurban olarak sunup böylece kefareti ödeyip karşılığında tanrının ruhunu alan dolayısıyla İsa'yı damat olarak kabul edenlere bedensel evliliği yasak kılmiştir. Beden ile nefislerini öldüremedikleri için daima şehvet ateşleriyle yanmakta olanların günaha girmesine engel olmak gairesiyle evliliği gerekli gören Paul; kadını kocasına bağımlı kıldığı ya da ikinci evliliğe yasak getirdiği gibi, gelip geçici bu dünya hayatını terk ederek kefareti bedeli olarak kendini kurban olarak sunan ruhsalları evlilikten uzak tutmalarını şart koşmuş, her anın tanrıya adanmasını öngörmüştür. Ruhça tanrıya ait olmanın önünde bir engel olarak gördüğu evliliği, ruhsal özgürlüğe karşı kılınmış olan Paul; paganlar ya da gnostikler gibi tanrıyla ruhta birleşmenin yani tanrıyla bir olmanın önemini kavramış ve yazılarına da yansıtılmış olsa da, tüm ilgisi, paganlar ve gnostikler gibi tanrıyla birleşmenin zifaf motifinin kutsallığına yönelmemiş, çarmıhta ölen İsa üzerinden her İsa taparının bedenini ve nefisini öldürmesi zorunluluğuna odaklanmıştır.

3.KAYNAKLAR

- Bauer W. (1971). Orthodoxy and Heresy in Earliest Christianity, Philadelphia
Blundell S. ve Williamson M. (2005). The Sacred and the Feminine in Ancient Greece, New York
Bornkamm G. (1973). Paul, Harper & Row, New York
Brock D.L. (2008). Kayıp İnciller, Haberci, İstanbul
Bultmann R. (1959). Theology of the New Testament, Scribner, New York
Burkitt F.C. (1963). Church and Gnosis, Cambridge University Press, Cambridge
Churton T. (1987). The Gnostics, London
Couchoud P.L. (1939). The Creation of Crist, London
Darrell L.B. (2008). Kayıp İnciller, İstanbul

- Eflatun, (1950). Cumhuriyet, İstanbul
- Freke T, Gandy P. (2005). İsa'nın Gizemleri, İstanbul
- Freke T. , Gandy P. (2006). İsa ve Kayıp Tanrıça, İstanbul
- Giovanni F. (2005). Gnostisizm tarihi, İstanbul
- Grant R.M. (1959). Gnosticism and early Christianity, New York
- Grobel K. (1960). The Gospel of Truth, Black, London
- Gündüz Ş. (1999). Sabiiler : Son Gnostikler, Ankara
- Gündüz Ş. (2011). Pavlus Hristiyanlığın Mimarı, Ankara
- Gündüz Ş. (1998). Mitoloji ile İnanç Arasında, Samsun
- Gündüz Ş. (1997). “Gnostik Mitolojide Düşüş Motifi ve Demiurg Düşünvesi” 20. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 9. cilt
- Hançerlioğlu O. (1977). Felsefe Ansiklopedisi Kavram ve Akımlar, İstanbul
- Haris G.H. (1999). Gnosticism: beliefs and practices, Sussex
- Hoeller S.A. (2004). Bilinmeyen Jung: Carl G. Jung'un Gnostik ve Gizemli Dünyası, İzmir
- Jonas H. (2001). The gnostic religion, New York
- Kasser R. (2006). The Gospel of Judas, London
- KMŞ (2004). Kutsal Kitap Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil), İstanbul
- Kenneth H. (2010). Kayıp İncil'in Sırları, İstanbul
- KMŞ (2004). Kutsal Kitap Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil), İstanbul
- Layton B. (1987). The Gnostic scriptures, New York
- Logan H.B. (1996). Gnostic truth and Christian Heresy, New York
- Martin S. (2010). Gnostikler : İlk Hristiyan Sapkınlar, İstanbul
- Mercan Ş. (2003). Gnostik İnciller : Binlerce Yıldır Vatikan'ın Yasakladığı İnciller, İstanbul
- Özemre Y.Ö. (2002). Toma'ya Göre İncil, Kaknüs, İstanbul
- Pearson B.A. (2007). Ancient Gnosticism: traditions and literature, London
- Platon, (1994). Yasalar (cilt 2), İstanbul
- Platon (1997). Timaios, İstanbul
- Platon, (2001). Phaidon, İstanbul
- Platon, (2006). Devlet, İstanbul
- Sean M. (2010). Gnostikler : İlk Hristiyan Sapkınlar, İstanbul
- Schmithals W. (1976). Gnosticism in Corinth, Abingdon, Nashville
- Schmithals W. (1972). Paul and The Gnostics, Abingdon, Nashville
- Schweitzer A. (1942)., The Mysticism of Paul : The Apostle, Harper & Brothers, New York
- Smith A.P. Hoeller S.A. (2007). Gnostic Writings on the Soul, New York
- Toorn K. ve Becking B. ve Horst P. (1999). Dictionary of Deities and Demons in the Bible, Michigan